

LIETUVISKAS SAVAITRAŠTIS
Išleina kiekvieną penktadienį Clevelande
Leidžia
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Redaktorius
Vincas Rastenis
Kaina metams, užsimokant iš anksto:
Jungtinėse Valstybėse \$3.00
Kanadoje \$4.00 Kitur \$4.50
Užsisakyti galima kiekvienu metu, nereikia
laukti metų, pusmečio ar mėnesio pradžios.

DIRVA

THE FIELD

The only Lithuanian Newspaper published in Ohio reaching a very large majority of the 100,000 Lithuanians in the State and in Cleveland.

LITHUANIAN WEEKLY
Published every Friday in Cleveland by
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Editor
Vincas Rastenis
Subscription per year in advance
In the United States \$3.00
In Canada \$4.00 Elsewhere \$4.50
Entered at Second-Class matter Decem-
ber 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice
under the act of March 3, 1879.

No. 38

Kaina 6c.

CLEVELAND, OHIO

September — Rugsėjo 23, 1949

(34-ti metai :: 34th year)

MŪSŲ VISUOMENĖJE

Rašytojų susirinkimas atidėtas

Rašytojų draugijos vadovy-
bė Amerikoje praneša, kad šio-
mis dienomis turėjusį įvykti ra-
šytojų susirinkimas, dėl susi-
dariusių netikėtų kliūčių, atidė-
tas. Naujas susirinkimo laikas
būsiąs vėliau praneštas.

Ar tinka?

"Visuotinis Amerikos Lietu-
vių Kongresas — kovingumo,
protesto, lietuviybės dienos"...
Šiais žodžiais kongreso ren-
gėjai apibūdina Visuotinio Kon-
greso prasmę...

Ypatingai pabrėžiame "protes-
to", nes taip suprantame, kad
tai neišvengiamai turės būti
protestas dėl tų liūdny, tiesiog
baisių įvykių Lietuvoje, apie ku-
riuos kaip tik dabar skelbiame
smulkesnes žinias...

Vien viešas tokių dalykų mi-
nėjimas neišvengiamai turi su-
kelti didžiulį rimties nuotaiką.
Juo labiau — nuosirdus protes-
tas, jo įvykis ar tokioje nuo-
taikos įdomu ir juo labiau ka-
žin ar tinka tokius dalykus mi-
ninti... linksminis.

Tiesia, didžiausios nelaimės
nesustabdo viso gyvenimo ir net
brangiausiems žmonėms žuvus
gyvybę nenešioja amžino gedu-
lo. Tačiau nelaimių paminėjimo
paprastai niekas neįjungia su
pasilinksminimais.

Bet Visuotinio Amerikos Lie-
tuvių Kongreso rengėjų prane-
šime randame ir išties pramo-
gų programą. Tokios pramos-
gos, kaip susipažinimo pobūvis, ofi-
cialaus pobūdžio bendra vaka-
rienė ar koncertas — savo vie-
toje, bet pramo-
gų programon
yra įtrauktas ir šokių vakaras.

Šita pramo-
gų programos dalis
atrodo gana sunkiai suderinama
su rengiamojo kongreso rimtimi
ir jo tikslu. Ypač dabar, ką tik
gavus tokių skaudžių žinių iš
Lietuvos, tos pačios Lietuvos,
dėl kurios likimo besirūpiname
šis kongresas susirinkęs, šokiai
jo programoje nesmagiai nu-
teikia. Atrodo, kad šį reikalą
rengėjai turėtų dar kartą per-
svarstyti. Jei šokiams rengti net
ir finansinių sumetimų būtų, ir
tai reikėtų pagalvoti, ar šiuo at-
veju tikslas pateisiną tą aplin-
kyboms gana netinkamą prie-
monę.

"Kritikasteris"

O vis dėlto, koks jis bebūtų
buvęs tas Hitlerio propagandos
ministeris Goebbels, bet vieną
žodėlį tikrai gerą jis yra paleidęs
į apyvartą.

Jis kartą visus tuos, kurie pa-
tys nieko neveikia, o kiti kiek-
vieną darbą sutinka su nepasit-
kėjimu ir pašaipia kritika bent
smulkmene, pavadino "kriti-
kasteriais". Ne kritikai, nes jie
nenušipino tokio rimto vardo,
o tik "kritikasteriais", tai yra
smulkpauris priekabiuojais.

Chicagoje sudarytas komite-
tas Lietuvių Dailės Parodai rem-
ti. Komitetan įėjo visa eilė ži-
nomų visuomenininkų, iš įvairių
srovių. Pats buv. prezidentas
dr. K. Grinius sveikino parodos
rengėjus, savo laiške tą darbą
pavadinamas visai lietuvių tau-
tai nepaprastos reikšmės darbu.

Štai kas dedasi Lietuvoj!

Iš Lietuvos per geležinę uždangą atneštos žinios apie lietuvių trėmimus i Si-
bira. Tų žinių santrauka, oro paštu gauta iš Europos, buvo paskelbta DIR-
VOJE prieš du mėnesius. Dabar pradėdame spausdinti pilną pranešimą.
Jis gautas iš Lietuvos per tikrai patikimas rankas

Bolševikų okupacijos nemačiusiems skaitytojams bus čia gal ir sunkiai suprantamų dalykų. Skaitytojai radę tokias nesuprantamas vietas gali klausyti paaiškinimų. Stengsimės atskirti pa-
aiškinti, ką reiškia kai kurie tik dabar Lietuvoje atsiradę pavadinimai.

1948 m. gegužės 22 d. trėmimai

1948 m. gegužės 22 d. yra
viena iš tragiškiausių Lietuvos
istorijoje. Per vieną gegužės 22
dieną lietuvių tauta neteko dau-
giau kaip 100,000 gyventojų.
Ir taip eina trėmimai vienas
paskui kitą:

1945 metų rugsėjo mėn., to-
liau sekė 1946 m. vasario
16 d. trėmimas, 1947 metų
gruodžio 19 d., 1948 m. ge-
gužės 22 d. ir pagaliau 1949
m. kovo 24-27 d.d. ir bir-
želio mėnesio trėmimai.

Ties šiais paskutiniaisia trėmi-
mais ir norisi daugiau sustoti,
nes pirmieji yra daugiau, ar
mažiau aprašyti.
Gegužės 22 d. trėmimas yra
skaudėnis už visus ankstesnius
trėmimus. Jis buvo parengtas
su visu bolševikinių skrupulu-
mu, su daug didesniu, nei 1941
metų trėmimo.

RENKA ŽINIAS

1948 m. kovo mėnesio pra-
džioje visuose Lietuvos valsčiuo-
se pasirodė rusų karininkų gru-
pės. Jų skaičius svyravo tarp
10-20 valsčiuose, o miestuose,
pagal gyventojų skaičių, jų bu-
vo daug daugiau. Šie karininkai
kaž ką dirbo užsidarę nepapras-
tą.

Chicago dienraščiai deda pra-
nešimus apie parengiamuosius
parodos darbus.

Tuo tarpu SANDAROS "Bruo-
žų" autorius V. G. rašo:
"Porą mūsų laikraščių buvo
paskelbta: "Pirmą kartą Lie-
tuva prabilo iš Broadway". To-
liau paskaičius teko užtikti pra-
nešimą apie meno parodos ruo-
šiamą atidarymą New Yorko
vidurmiestyje. Paroda, tai pa-
roda, bet kam čia įvelti Lietuvą
ir šaukti, kad ji, Lietuva, kalbės
iš Broadway.

Broadway yra ne kas kitas,
kaip kermošius, kuriame užtinki
gerų dalykų ir šlamštų. Tvirti-
nimas būk Lietuva iš ten "kal-
bės" yra tik pažeminimas to
krašto ir mūsų pačių. Niekas
iki šiam laikui dar neparodavo
Lietuvos po visokius jomarkus
kaip kokios atrakcijos arba
"dyvo". Nereikėtų to daryti ir
ateityje."

Visų pirma, SANDARAI ga-
lėtų būti žinoma, kad Broadway
yra ne kermošius ir ne šlamšty-
nas, o svarbiausia New Yorko
gatvė. Tikrai toj vietoj lietu-
viams dar niekad nebuvo progos
pasirodyti. Jei tokia proga pa-
sitaiko, tai tik džiaugtis ir nau-
dotis reikia, o ne rekomenduoti
ir ateityje tūnoti užkampuose.

Antra — SANDARA leidžia-
ma Chicagoje. Ten užtikiname
gerų dalykų ir šlamštų...

Ar tai reiškia, kad SANDA-
RAI ir jos leidėjams gėda būti
Chicagoje?

Tikras "kritikasteris" tas
SANDAROS V. G. ...

tai slapta, neprisileidami net
ir pačių patikimiausių vietinių
komunistų. Buvo aišku, kad su-
darinėja kažkokius sąrašus. Pas-
klido gandai, kad yra ruošiami
mobilizaciniai planai, nes ne-
trukus būsiąs karas. Jie sukėlė
daugeliui entuziazmo, nes nieko
Lietuvoje taip nelaukiama, kaip
karo. Turi būti pasibaistina
žmogaus padėtis, jei kare ieško
išsigelbėjimo. Greitai visi karo
entuziastai turėjo nusivilti, nes
visi pajuto, kad bolševikai ruo-
šia naują didžiulį masinį trė-
mimą.

Rusų karininkai pradėjo slan-
kioti po kaimus, apklausinėda-
mi vietinius gyventojus. Žinios
buvo renkamos apie visus gy-
ventojus ir nebuvo galima spres-
ti, kurį palies vežimas. Nė vie-
nas gyventojas nebuvo apklaus-
tas tiesiog. Apie kiekvieną ži-
nios buvo renkamos iš jo kai-
mytų. Svarbiausieji žinių tie-
kėjai buvo vietiniai užsimaska-
vę šnipai ir stribai. Pastarieji
yra suinteresuoti, kad dažniau
ir daugiau išvežtų, nes rusai lei-
džia jiems trėmimo dienom pri-
sigrobti turto. Dažnai tenka gi-
rėti stribų pasikalbėjimai: "O,
kad greičiau tremtų, jau nebe-
turiu ką valgyti", arba: "Tai
privalgysime, kai tremis, geriau
kaip šventą dieną". Nors stri-
bai naują dieną, kada įvyks
trėmimai, bet jie jokiu būdu
nesiims žmones perspėti.

Gyventojų nuotaika labai kri-
to. Visi slankiojo kampas iš
kampu. Viskas buvo nemiela, o
darbas iš rankų krito. Gyven-
tojai, išgirdę mašinų ūžimą,
viską metę bėgdavo į mišką
slėptis. Naktim niekas nemie-
gojo namie. Vieni išsikasė slėp-
tuves miegojo pasislėpę žemėse,
kiti pas kaimynus, kuriuos jau-
tė, kad trėmimas nepalies. Dau-

giausia eidavo į mišką.

Naktimis vyrų, moterų ir
vaikų knibždėjo pilni miš-
kai. Sunku atpasakoti šiur-
pus vaizdas, kada naktim
moterys ir vaikai lyjant su-
šalę turėjo tūnoti po me-
džiais.

Daugelis vaikų pradėjo sirg-
ti. Padėtis buvo daugiau nei
tragiška, bet išeities nebuvo:
reikėjo slėptis, jei nenorėjai ba-
du Sibire mirti.

VARGINA ŽMONES GAN- DAIS

Bolševikai pajutę, kad žmonės
yra labai sujudę, tyčiom pra-
dėjo skelbti, kad trėmimų dau-
giau nebebūsią ir visokiais bū-
dais stengėsi žmones suraminti,
sakydami, kad gyventojus ty-
čiom "banditai" gąsdina. Kad
susilpnintų gyventojų budrumą,
jie tyčiom retkarčiais vėl pa-
leisdavo gaudą, kad tą ir tą
dieną trėmimai bus. Visų nervai
tą dieną nepaprastai įsitempa-
vo. Už kiek laiko tie patys stri-
bai vėl paleisdavo gaudus, kad
veš. Nuo to žmonės pervargda-
vo, pasidarydavo apatiški; kiti
pradėdavo galvoti: kodėl mane
turi būtina vežti. Ypač sunku
buvo slapstytis žmonėms su
mažais vaikais. Daugelis gy-
ventojų pradėjo vėl namie nak-
voti. Prieš trėmimą bolševikai vi-
sus tremiamuosius apiešė, iš-
reikalaudami iš jų mokesčius,
kurių suma siekė daugiau ne
20,000 rb., ir jėga priverė iš-
pirkti valstybinę paskolą. Tik
po to tuos žmones ištrėmė.

4-5 dienos prieš trėmimą bu-
vo mobilizuotos visos mašinos,
kurias mobilizavo neva kariuo-
damei pervežti valyt miškam.
Bet svarbiausias tikslas buvo
įgausdinti vietinius gyventojus,
kad miškuose nepasislėptų.

(Bus daugiau)

ŠEŠIOS DIENOS pasaulio politikoje

RUGSĖJO 16.

USA įtraukia į UN posėdžių
dienotvarkę klausimą apie Ru-
munijos, Bulgarijos ir Vengri-
jos nusižengimus žmogaus tei-
sėms.

Konrad Adenauer, krikščionių
demokratų partijos vadas, iš-
rinktas Vakarų Vokietijos mi-
nisteriu pirmininku. Pasitiki-
mui reikėjo daugiau, kaip pusės
atstovų balsų. Adenauer gavo
tik vienu balsu daugiau, negu
pusė.

RUGSĖJO 17.

Buvęs Vengrijos komunis-
tų vadas, vidaus ir vėliau užsie-
nių reikalų ministeris, Laszlo

Rajk, dabar teisiamas, kaip...
išdavikas. Kaip paprastai, ir jis
prisipažino, kad rengėsi nuvers-
ti komunistinę valdžią, bendra-
darbiavo su Tito, ir tam jį kurs-
tė... Amerikos ambasadorius
Chapin. Šis sako, kad tie prisi-
pažinimai yra tikra nesąmonė.
Jugoslavijoje iš to prisipažinimo
daro išvadą, kad tas teismas
yra sudarytas su tikslu sudary-
ti propagandinės medžiagos
prieš Tito, o taip pat ir... karo
pateisinimui, jeigu jis kiltų.

RUGSĖJO 18.

Budapešte "išdavikų byloj"
vienas kaltinamas liudijo, kad
sąmokslui prieš Balkanus vado-
vauja... Winston Churchill.

Visi trys didžiųjų valstybių

APIE 9,000 LIETUVIŲ IŠ VOKIETIJOS NEGALĖS IŠVYKTI

Paskutiniu metu daugiau-
siai tremtinių iš Vokietijos ke-
liauja į Jungtines Amerikos
Valstybes. Aiškėja, kad ma-
žiausiai nusivylimą rodo patekę
į Ameriką. Vilyts, kad bus ge-
rai Australijoje, nepasitvirtino.
Ten pakenčiama viengungiams,
bet sunku nukeliausiems su
šeimomis, nes šeimos dažniau-
siai išskiriamos, kada vyrai iš-
vežami darbams į tolimas sri-
tis ir ten neįmanoma gauti jokio
buto. Todėl šeimos yra priver-
tos gyventi stovyklose, ne ką
geresnėse, kaip Vokietijoje.

Keliaujant dabar po Vokietij-
jos tremtinių stovyklas, paste-

bi tik vieną nuolatinį rūpestį:
kur ir kada keliauti?
Bet, deja, pastebi ir visą eilę
žmonių, kurie į tuos pašneke-
sius numoja ranka ir nusisukę
nuema. Tai yra tie nelaimingie-
ji, kurių dėl įvairių sveikatos
trūkumų joks kraštas nenori
priimti. Jie, nori ar nenori,
yra priversti gyventi ir toliau
Vokietijoje ir laukti, kaip jų
likimą spres ateinanti IRO kon-
ferencija ženevoje, Šveicarijoje.

Konferencija vyks spalio mėn.

Lietuviškos įstaigos Vokietij-
joje — Tremtinių Bendruome-
nės Centro Komitetas, Raudon-
nasis Kryžius ir BALFo įgalioti-
niai tuo reikalu pradėjo rū-
pintis ir ruošti savo planus, kad
juos galėtų įteikti ateinančiai
IRO konferencijai. Tuo reikalu
buvo susauktas rugsėjo mėn.
10 d. Muenchene pasitarimas.

Į pasitarimą iš Šveicarijos buvo
atvykęs Garbačiauskas, kuris
jau daug kartų lietuvių atsto-
vavo IRO konferencijose.

Pasitarime ir buvo apsvasty-
ta tokių, iš Vokietijos negalin-
čių emigruoti, padėtis. Nusišta-
tyta prašyti, kad tremtiniai ir
toliau galėtų turėti savo tauti-
nes stovyklas, kad jie nebūtų
atiduoti vokiečių globai.

Atvirai kalbant, visi labiau-
siai ir bijo, kad vokiečiai, kurie
ir savo pabėgėlių iš rytų turi
labai daug, gali stengtis trem-
tinių atsikratyti, net atitinka-
mai susitardami su sovietais.

Todėl ir artimiausioje IRO
sesijoje visų tautų atstovai
veiks ta kryptimi, kad, pasibaig-
us IRO veiklai, būtų suorga-
nizuota nauja tarptautinė orga-
nizacija ir ji paimtų Vokietijo-
je liekančių tremtinių globą.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus
turimais daviniais Vokietijoje
liko tokie skaičiai lietuvių trem-
tinių:

Vokietijos naujoji markė ir-
gi netrukus būsianti kiek nu-
vertinta. Ligi šiol oficialus kur-
sas buvo 30 USA centų už 1
vokišką markę (DM), o bus
greičiausiai 20, tai yra maž-
daug tiek, kiek buvo paskutiniu
laiku mokama neoficialiai (5
DM už \$1-).

Tie pinigų nuvertinimai yra
rezultatai pereitą savaitę pasi-
baigusios konferencijos.

Čekoslovakijos arkivyskupo
sektorių nuteistas 10 metų
kalėti už "išdavimą" ir "kaimie-
čių sukilimo kurstymą".

Sovietai sutiko pradėti posė-
džius Washingtono, šį ketvirta-
dienį, dėl taikos sutarties su
Austrija.

RUGSĖJO 21.

New Yorko, Flushing Mea-
dows, prasidėjo ketvirtoji meti-
nė UN visuotinė sesija. Jos pir-
mininku išrinktas Filipinų am-
basadorius generolas Romulo.
Jis gavo 53 balsus. Kitas kandi-
datas — Čekoslovakijos atsto-
vas dr. Clementis gavo tik 5
balsus.

Tuo būdu pastebima, kad so-
vietų blokas sumažėjo iš 6 iki
5. Mat, Jugoslavija jau nebal-
savė su jais...

Čekoslovakijoj areštuota dau-
giau kaip 30 katalikų kunigų.

ŠIOJE ŠALYJE

PLIENO STREIKO pavojus dar
nėra pašalintas. Iki šios savaitės
vidurio tarp unių ir kompa-
nių susitarimo dar nebuvo ir
galimybės tam susitarimui at-
rodė menkos. Galimas dalykas,
kad penktadienį į tas derybas
turės įsikišti pats prezidentas.

Jeigu nepasiseks susitarti, tai
nuo šeštadienio vakaro prasidė-
tų didysis streikas, dėl kurio tu-
rėtų netekti darbo ir milijonai
kitų sričių darbininkų. Jau da-
bar tos dirbtuvės, kurios pri-
klauso nuo plieno gamybos, dai-
rosi į tas derybas ir jau maži-
na darbo dienas, kitaip sakant
prisirengia galimam sustojimui.

Tai plieno darbininkų strei-
kas būtų visa kraštui didelė
nelaimė. Reikia pripažinti, kad
unių vadovybė padarė nema-
žą nuolaidą, sutikdama nereika-
lanti atlyginimų padidinimo. Va-
dovybė čia rizikuoja pasirody-
ti darbininkų akyse neįtikima
darbininkų reikalams. "Kairy-
sis sparnas" taip ir skelbia, no-
rėdamas sutraukti daugiau šali-
ninkų savo pusėn. Tačiau unių
vadovybė matomai supranta,
kad streikas būtų nelaimė ne
tik kapitalistams, bet ir desim-
tims milijonų darbininkų, to-
dėl ir stengiasi to išvengti, da-
ro nuolaidas.

Jei dabar streikas vis dėlto
įvyktų, tai daugiausiai dėl stam-
biųjų plieno kompanijų nenuo-
laidumo.

480,000 ANGLIAKASIŲ sustrei-
kavo todėl, kad pensijų ir pa-
šalpų fondas sustabdė mokėjim-
us, nes buvo sustoję plaukti
įnašai į tą fondą. Streikui pra-
sidėjus šiaurinės kompanijos
inėšė į fondą 3 milijonus dol.

Angliakasiai šį streiką pra-
dėjo sakydami: "Nebus pensijų,
nebus darbo". Šis streikas yra
"saulašiškas", nes unių vadas
nebuvo davęs legalaus įsakymo
streikuoti. Tiesa, kai kurios
kompanijos kaltina unių vadą
J. Lewis, kad jis žodžiu tai ne-
liepęs streikuoti, bet... davęs
ženklą "akies mirktelėjimu".

CHICAGO SPAUSTUVININKAI
pagaliau baigė 22 mėnesius už-
trukusį streiką, kuris buvo nu-
kreiptas prieš penkis laikraš-
čių leidykla. Sudaryta nauja
sutartis ir darbininkai grįžta
į darbą. Matomai, laikraščiai
vėl grįš prie senosios spausdini-
mo būdo. Per tą ilgą streiką lai-
kraščiai vistikėjo, bet jie buvo
renkami tam tikromis rašomo-
mis mašinėlėmis ir spausdinami
perfotografuojant raštą. Šis
streikas kaip tik prisidėjo prie
tokių rašomųjų mašinelių iš-
tobulinimo. Jomis dabar galima
pagaminti kokį tik nori spaus-
dinį, ir tam reikiai dirbti tik ant
popierio, visiškai be spaus-
tinio metalo. Tik spausdinamo-
ji mašina turi būti ne paprasta,
o ofsetinė.

ELEKTRIKŲ UNIJS suvažia-
vime Clevelande viršų ėmė "kai-
rysis sparnas". Graso išeiti iš
CIO.

SUDEGĘ LAIVAS ežere ties
Toronto. Spėjama, kad užsidegė
nuo cigaretės. Skačiuojama, kad
tikrai žuvo daugiau kaip 100
žmonių. Laive buvo nemaža cle-
velandiečių ir detroitiečių.

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO

Clevelande ir APYLINKĖSE

TAUTOS ŠVENTĖS ATGARSIAI

Pasirodžius žinioms, kad Clevelande rengiasi iškilmingiau švęsti rugsėjo 8 dienos šventę, vienam kitam kilo abejojimų:

reikia ar nereikia?

Kai kam atrodo — kas iš to bus: nėra čia tokio papročio, niekam nežinoma šitos šventės reikšmė, nebūsim pasisekimo...

Dabar, kai viskas praėjo, tokių nuomonių jau nebėra. Pasisekimas buvo didesnis, negu kada nors. Lietuvių Salėje susirinkusios publikos tarpe tik ir buvo girdėti: "Niekad dar nesu matęs šioje salėje tiek žmonių, arba "Reikia lietuviams naujos, didesnės salės"...

Ir ištikrųjų: daugelis vėliau atvykusiųjų turėjo grįžti namo, kadangi į salę jau nebuvo galima net ir per jėgą įsispaušti.

O jeigu taip, tai reikšia, kad tokie šventės reikšmė, jos čia populiarios ir įvertinamos. Ir dalyvavusieji, berods, visi buvo labai patenkinti ir skirstėsi pilni įspūdžių.

Ir kiti pastebėjo.

Rodos, jau labai seniai Clevelando didieji dienraščiai rado reikalo lietuvių šventės progą plačiau apie lietuvių parašyti. Dabar prieš šventę ir po šventės lietuvių vardas buvo visose laikraščiuose. Į šventės minėjimą apsilankė jų atstovai. O tai reiškia, kad ir kiti atvejais, kai ka nors svarbesnio rengsime, bus lengviau susilaukti plačiai skaitomos spaudos susidomėjimo. O svarbiausia, kad lietuviams neteko gėdytis prieš atstovus parengta menine programa.

Trijų dienų šventė.

Ištikro, tai buvo trijų dienų šventė.

Rugsėjo 8 dieną buvo surengtos kuklios iškilmės vėliavai pagerbti. Anksti rytą maža kas galėjo tos iškilmės dalyvauti, bet vakare surengta daugiau kaip šimto žmonių būrelis.

Tai buvo, berods, pirmas bandymas Clevelande tokias iškilmes rengti, bet, dalyvavusių nuomone, tą tradiciją reiktų palaikyti ir neilgai reiks laukti, kad į jas pradės lankytis dideslės minios.

Šį kartą su vėliavos nuleidimo iškilėmis įvyko ir "techniška klaida". Rengėjai, taikydami prieš dirbančiųjų, kad jie po darbo dar suskubų į šias iškilmes, paskyrė vėlovą laiką 8:30 val. vak., o tuo metu buvo jau beveik tamsu.

Kai kam atrodė, kad čia jau neleistinas nusizengimas, kadangi pagal Amerikos tradicijas vėliava turi būti nuleidžiama saulei leidžiantis, ne vėliau.

Tokia tradicija yra ne tik Amerikoje, bet visur. Tokia pati ji buvo ir Lietuvoje. Šiuo atveju įvyko neapsiskaiciavimas, kada gi tikrai šiuo metu saulė nusileidžia...

Antroji iškilmė buvo — lietuviško radijo pusvalandžio atidarymas, rugsėjo 9 dieną, 7:30 val. vak.

Kaip vėliau pasirodė, reta kuri lietuvių šeima tą vakarą praleido neišgirdusi lietuviško radijo programos, ir po to buvo labai daug kalbų apie tai.

Rytojaus dieną daugumas susijauinę dalinosi įspūdžiais. Mat, pirmojo programoj dalyvavo lietuvių choras, ir išsivogo programos buvo kultūringa, tad lietuvių ir kalbėjo apie ją pakiliuota nuotaika, pasididžiudami ir džiaugdamiesi.

Vienas sako: "Viskas buvo labai gerai, tik vienas didelis trūkumas — buvo per trumpai..."

Pasigirdo viena ir tokia nuomonė: "Gera, gerai... Tik per

daug jau lietuviška..."

Bet kam gi ji ir yra lietuvių radijo programa, kad nebūtų lietuviška?

Šiaip ar taip, radijo programos praskambėjimas pasidarė irgi kaip ir Tautos šventės minėjimo dalis.

Pagaliam sekmadienį paminėjimas Lietuvių Salėje. Paminėjimas daugeliu atžvilgių buvo naujas.

Atidarant himnas buvo giedamas visų, o ne vieno asmens, kaip daugeliu atvejų čia tai praktikuojama. Reikėtų, kad ateityje lietuvių parengimuose ne tik Lietuvos, bet ir Amerikos himną daugumas mokėtų giedoti ir kad himnai skambėtų iš visų susirinkusiųjų krūtinų, o ne būtų vien kviesto solisto atlikta pareiga...

Scena buvo daili žilinsko specialiai papuosta: tarp vėliavų gražiame dugne Vytauto paveikslas, virš scenos Vytis, šonuose gražios (Tremt. D-jos įgytos) Amerikos ir Lietuvos vėliavos. Visas vaizdas sudarė iškilmingą įspūdį.

Oficialioje dalyje į sceną skautas įnešė Lietuvos tautinę vėliavą, prie kurios visą laiką stojo garbės sargyboje mergina ir vaikas tautiniuose rūbuose. Po oficialiosios dalies, prieš vėliavą išnešant, žuvusius ir kenciančius už Lietuvos laisvę paminint, visa salė giedojo giesmę "Marija, Marija". Daugelio akys suvilgėjo ašaromis.

Oficialią dalį sudarė gen. Vl. Nagiaus kalba apie Tautos šventę, kaip buvusios Lietuvos galybės paminėjimo, prasmę, ir rezoliucijos.

Kalba — paskaita buvo vertinga, turininga, tik gaila, aplinkybės jau buvo ne visai dekingos. Kalbėtojas, net su žemėlapiu pavaizduodamas, papasakojo daug įdomių, daugeliui ir nežinomų dalykų apie Vytauto laikų Lietuvą ir apie patį Vytautą, pabaigoje gražiai pažymėdamas tų dalykų prisiminimo reikšmę ir aukštai įvertindamas Amerikos lietuvių nuopelnus, kad jie sunkiose sąlygose išlaikė lietuviškumą tolimoje svietimoje šalyje ir kad to dėka šiandien bent čia lietuvis gali iš dalies jaustis, kaip namie, gali tiesti ranką kenciančiai tėvynei gelbėti...

Iš arčiau buvusiųjų teko girdėti nuomonių, kad su dideliu susidomėjimu tos paskaitos iškilmes, paskyrė vėlovą laiką 8:30 val. vak., o tuo metu buvo jau beveik tamsu.

Kai kam atrodė, kad čia jau neleistinas nusizengimas, kadangi pagal Amerikos tradicijas vėliava turi būti nuleidžiama saulei leidžiantis, ne vėliau.

Tokia tradicija yra ne tik Amerikoje, bet visur. Tokia pati ji buvo ir Lietuvoje. Šiuo atveju įvyko neapsiskaiciavimas, kada gi tikrai šiuo metu saulė nusileidžia...

Antroji iškilmė buvo — lietuviško radijo pusvalandžio atidarymas, rugsėjo 9 dieną, 7:30 val. vak.

Kaip vėliau pasirodė, reta kuri lietuvių šeima tą vakarą praleido neišgirdusi lietuviško radijo programos, ir po to buvo labai daug kalbų apie tai.

Rytojaus dieną daugumas susijauinę dalinosi įspūdžiais. Mat, pirmojo programoj dalyvavo lietuvių choras, ir išsivogo programos buvo kultūringa, tad lietuvių ir kalbėjo apie ją pakiliuota nuotaika, pasididžiudami ir džiaugdamiesi.

Vienas sako: "Viskas buvo labai gerai, tik vienas didelis trūkumas — buvo per trumpai..."

Pasigirdo viena ir tokia nuomonė: "Gera, gerai... Tik per

Detroit, Mich., Naujienos

REZOLIUCIJOS Tautos šventės proga

Tautos šventės proga Clevelando lietuvių visuomenė, be pereinamo numerio paskelbtų rezoliucijų prezidentui Trumanui ir valst. sekr. D. Achesonui, priėmė dar šias rezoliucijas:

OHIO GUBERNATORIUI FRANK LAUSCHE

Clevelando lietuviai, susirinkę švęsti savo tautinės šventės, sveikina Tamstą, Pone Gubernatoriui, ir dėkoja už laisvę ir sirdingą pastogę, kurią jie susirado Ohio valstybėje.

Clevelando lietuviai, kurių tarpe yra gausu pabėgėlių nuo bolševizmo, kreipiasi į Tamtą prašydami ir toliau globoti ne tik tautą, bet ir jų kenciančios tėvynės reikalus.

Mes tikime, Pone Gubernatoriau, kad Lietuvos kova prieš bolševizmą įgijusi labai platų pobūdį, negali būti be prasmės, tuo pačiu tvirtai tikime ir Tamstos moraline parama mūsų tautos laisvės siekimui.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBAI

Clevelando lietuvių visuomenė, minėdama Lietuvių Tautos šventę, rugsėjo 8 d., sveikina Amerikos Lietuvių Tarybą ir linki daug sėkmės, dirbant Lietuvos išlaisvinimo darbe.

Tuo pačiu lietuviškoji Clevelando visuomenė, ryždama si energingai prisidėti prie kiekvieno lietuvių darbo, pageidauja, kad Amerikos Lietuvių Taryba neuilstamai kviestų visus Amerikos lietuvius į realią vienybę, siekiant Lietuvos atvadavimo. Tam tikslui yra reikalingas nuolatinis Amerikos lietuvių plačiųjų masių raginimas ir kvietimas kovoti visada ir visur, individualiai ir kolektyviai už Lietuvos laisvę. Toji kovą tegalės būti vykdoma įsamonius kiekvieną lietuvių gyvenantį Amerikoje, kad jo pagrindinė pareiga yra neužmiršti savo kenciančios Tėvynės.

Tegul Amerikos Lietuvių Taryba ta prasme sujungia visus į nedalomą vienybę, tegul toji nedalomoji vienybė atneša mūsų Tėvynei Lietuvai geriausius rezultatus.

VLIKUI

Lietuvių visuomenė Clevelande Tautinės šventės proga sirdingai sveikina savo vyriausybę ir linki sveikatos, ištermės ir sėkmės vadovaujant kovai už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

AMERIKOS MOTERŲ LYGAI WASHINGTONE

Lietuvės moterys Clevelande, susirinkusios minėti savo Tautos šventės rugsėjo 8 d., sveikina Jus, laisvosios Amerikos šalies dukteris ir prašo padėti kovoje dėl mūsų gimtojo krašto išlaisvinimo.

Salėje kilo tikras džiaugsmas ir pasigėrėjimas. Gal visų geriausiai išreiškė visų jausmą viena jau labai nebejauna moterėlė:

— Va, — sako: — jau kalbėjome, kad nyksta, nyksta lietuviai... Ogi žiūrėk, kaip atėjo!

Taip, atėjo lietuviai Clevelande, atėjo visoj Amerikoje. Ir dar labiau atgyt, tik reikia dažniau taip sukrusti, tik reikia daugybę atsirandančių sumanymų stipriai remti, neatidėliojant vykdyti!

Lietuviškos šventės, paminėjimai — vienas iš geriausių būdų tam atgimimui stiprinti. Nieka nebesakysim, kad jų netiesiogiai šalpos klubas ragino susi-

ORGANIZUOJAMAS MENO PARODAI REMTI KOMITETAS

Lietuvių Meno Parodai New Yorke remti komiteto iniciatorių posėdis įvyko rugsėjo 17 d., 2207 Oakman Blvd.

Posėdyje dalyvavo: art. A. ir J. Kutkai, komp. Br. Budriūnas, agr. T. Dambrauskas, J. Kripas, A. Mase, V. Saladzius, J. Valiukas, inž. B. Čiurlionis, dr. J. Sims, M. Sims ir dr. E. Gurskis. Susirinkusieji nutarė remti Lietuvių meno parodą New Yorke ir, jei bus galima, perkelti ją į Detroitą.

Pasitarimui vadovavo Marija Sims ir Balys Čiurlionis.

Išrinktas iniciatorių komitetas, kuris kreipsis per Organizacijų Centrą į visas Detroito Draugijas, kviesdamas jas dalyvauti Lietuvių Meno Parodai remti komiteto sudaryme.

Į iniciatorių komitetą išrinkti šie asmenys: Balys Čiurlionis, Bronius Budriūnas, Valentinas Saladzius, Aleksandras Kutkus ir dr. Eugenija Gurskaitė. Prie jų kviečiami, kaip pagelbiniai komiteto nariai, Helen Rauby ir Relp Valatka, radijo pranešėjas. Marija Sims, pirm. Balys Čiurlionis, rašt.

LANKEŠI BR. BUDGINAS IS CHICAGOS

Sekmadienį, rugsėjo 18 d. į Detroitą buvo atvykęs Bronius Budginas, kuris dalyvavo Tautinės Sąjungos vietinio skyriaus susirinkime. Jis čia lankydamsis išaiškino, kaip yra vedami

Lietuvių Meno parodos reikalai ir kaip svarbi yra visų lietuvių parama.

Lankydamsis T. Sąjungos susirinkime, jis ne tik kalbėjo apie L. Meno parodą, bet priminė ir apie a.a. kompozitorių A. Vanagaičių bei jam paminklo statymo reikalą. Skyrius paaukojo \$10.00 A. Vanagaičio paminklo statymui.

Susirinkime buvo perskaitytas atsišaukimas ir nuo BALFO 76 skyriaus, kuriame prašoma aukų viešosios rinkliavos proga. Nutarta aukoti \$10.00.

IS LVS Į ALTS

Buvę Lietuvai Vaduoti Sąjungos atstovai į Organizacijų Centrą įgaliojti ir toliau veikti, kaip Tautinės Sąjungos atstovai, ir dar pridėtas vienas naujas atstovas — Valentinas Saladzius. Dabar Tautinė Sąjunga yra paskyrusi tris narius atstovauti Organizacijų Centre: Adolę Mase, Augustiną Rinkūną ir Valentą Saladzių.

KATALIKŲ FEDERACIJOS

Spalio m. 8 dieną buvusioj Lietuvių Salėj įvyksta Katalikų Federacijos koncertas, kurį atliks Lietuvos Operos artistai Kutkai, akomponuojant komp. Br. Budriūnui. Dar dalyvaus radijo choro merginų sekstetas ir buvęs Kauno konservatorijos profesorius smuikininkas Vladas Motiekaitis.

Bus žymus svečias, neseniai iš Romos atvykęs kunigas Petras Patlaba. M. Sims

WATERBURY, CONN.

Pirmą kartą tiek lietuvių Linden Parke

Taip rašo iš Waterburio korespondentas, dalyvavęs ALT Sąjungos ir Waterburio lietuviškos radijo valandos surengtos šventės dalyvis.

Sako, rugsėjo 18 dieną, nuo pietų važiuoti ir pėsti traukė, kaip į didžiulius atlaides.

Programa prasidėjo 3 val. ir ją vedė dr. M. J. Colney. Visų pirma buvo išdalintos dovanos vaikams, dalyvavusiems radijo programos deklamacijų konkurse. Paskui vyrų sekstetas padainavo keletą lietuviškų kariuomenės dainų. O po to dr. Colney, kaip radijo programos vedėjas, parengęs šiai šventei "išvirkštinę" programą, iš ko klausytojams buvo smagus juoko.

Antroji programos dalis jau buvo oficialesnė. A. A. Olio, nors asmeniškai ir negalėjo dalyvauti, bet užtat atsiumė savo balsą: jo kalba, skirta šiai dienai buvo klausytojams perduota iš plokštelių, kurių kalbėtojas atsiumė vietoj savęs. Po A. Olio kalbos, kurioje daugiausiai dėmesio buvo atkreipta į Lietuvių Dailės Parodos reikalus, moterų kvartetas (Dūdienė, Kulšauskienė, Puodžiukaitienė, Tarušienė — visos naujakurės) padainavo keletas lietuviškas dainas, kurios publikai nepaprastai patiko. Tada susirinkusius sveikino ir lietuviams tikrai brangintinas kalbas pasakė šventės garbės svečiai: kongresmanas Patterson, buv. senatorius Sullivan, miesto mayoras Snyder ir kun. R. Anderson.

Į programos pabaigą atvyko kiti keli kencianės po Europą grįžusi Jadvyga Stulginskaitė, kuri, kaip savo akimis visą padėję mačiusi liudininkė, ragino lietuvių kuo skubiausiai susirūpinti siųsti daugiau darbo- buto garantijų tremtiniais į Europą.

Idomus dalykas šventėje buvo fotografo Augustino surengta Lietuvos vaizdų paroda. Šalia jos buvo lietuviškų knygų ir tautodailės parodėlė. Įspūdingas buvo dailininko Osmolskio pagamintas plakatas, kuriuo vietinės šalpos klubas ragino susi-

rinkusius gausiau šelpti Europoje dar likusius tremtinius.

Gausiai susirinkę šventės dalyviai jautėsi nei kiek neapsispylę ir buvo visiškai patenkinti tokiais "tautiniais atlaidais".

Patyrę, kad ALT Sąjungos skyrius numato surengti meno vakarą tautinei spaudai paremti, daugumas jau dabar yra pasirengę ir ten apsilankyti.

DAYTON, OHIO

STATYS LIETUVIŲ MOKYKLĄ

Rugpjūčio 28 dieną lietuviškoji parapija surengė pikniką, kurio pėnas skiriamas numatomai lietuviškai mokyklai statyti. Tam tikslui jau turima \$30,000 kapitalas, tačiau jo dar per mažai. Ateityje manoma surengti didžiulius bazarus, kurio pėnas taip pat bus paskirtas mokyklų statymui.

Minėtame piknike vėl pasirodė mišri (tremtinių ir vietinių) šokių grupė, kuri pašoko iš eilės keletą tautinių šokių. Pabaigai R. Babickas ir V. Vaitkevičius pašoko "Oželį", kuris sukėlė didžiulius žiūrovų ovacijas.

Sokiams grojo B. Pakšto orkestras, kuris be šokių muzikos davė ir nedidelį koncertuką. Visi kapelos vyrai (7 asm.) ir S. Bučmyns nuotaikingai padainavo "Tykus buvo vakarėlis", "Gaudžia trimitai" ir "Učia".

PADĖKOS

M. ir J. Sims, Detroito, už pagalbą atvykti ir daugiau kaip 2 mėnesių globą savo namuose bei pagalbą surasti darbą; Motuzams už pagalbą įsikurti naujame bute;

Kudziams, Pėteriams, Douvan, Kundrotams ir kt., suteikiusiems daug paramos — nuoširdžiai dėkoja Bulgarauksų šeima

O. Kleizienė, Hartford, Conn. ir K. Demikiui, New Britain, Conn., už pagalbą atvykti ir įsikurti nuoširdžiai dėkoja Ged. Vildzius

Organizuokim Parodai Remti Komitetus!

Artėjant Didžiosios Lietuvių Dailės Parodos atidarymo dienai, lietuvių visuomenės susidomėjimas tuo įvykiu darosi ryškiai pastebimas. Visose didesnėse kolonijose steigiasi parodai remti ir globoti komitetai.

Centrinį Parodos Komitetą sudaro Lietuvos Diplomatijos šefas St. Lozoraitis, kuris atvyksta specialiai iš Romos parodai atidaryti, ministras P. Zadeikis ir konsulai: J. Budrys, P. Daudžvardis, A. Šalna ir J. Bielskis.

Paroda įvyksta kaip tik tuo metu, kada suvažiuos Amerikos lietuvių atstovai į Visuotinį Kongresą New Yorke. Kartu su tokiu vieningu balsu už lietuvių kalbės tuo pačiu metu ir Lietuvos Dailės Paroda už lietuvių kultūrą, o per ją ir už Lietuvos teisę į nepriklausomybę.

Reikia džiaugtis, kad taip sutelktai bus pirmą kartą pareikšti lietuvių jėgos ir jų pasiryžimas dirbti, budėti ir reikauti Lietuvai priklausantių teisių.

Jau dabar parodos bilietai keičia visas kolonijas. Keliaujama, kaip liudytojai lietuvių susipratimo ir vienybės. Atskirai paėmus, parodos bilietas yra tik 50 centų, bet tikrumoje jis reikšia gyvą ir jautrų kiekvieno pirkėjo prisidėjimą prie tokių Lietuvos laisvinimo darbų, kurių niekada negali atlikti tik vienas žmogus ar viena srovė.

D. Lietuvos Dailės Paroda yra didelis ir rimtas bandymas atsiskirti Lietuvai ir jos išsklaidytiems vaikams į Amerikos lietuvių vienybę, į jų jautrų lietuvių kultūros branginimą, kurią raudonasis teroras išvijo iš gimtojo mūsų ar mūsų tėvų krašto. Kaip daug kilnių bandymų išlaikė Amerikos lietuvių, taip jie išlaikys ir šį, kuris savo didumu ir savo ypatinga reikšme paliks gilų pėdsaką atečiai.

CHICAGO, ILL.

Gera veikia Cicero Met. Tremtinių Draugija

Prieš porą savaitių visuotinis Cicero Lietuvių Tremtinių D-jos susirinkimas priėmė komisijos paruoštus įstatus. Draugija veiks kultūrinėje plotmėje. Tą pat dieną išrinkta nauja valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė taip: pirm. — prof. dr. A. Gylis, vicepirm. — dr. K. Sruoga, išdininkė — A. Prapuolenytė, sekretorius — A. Vilainis-Sidlauskas, valdybos narys — O. Zailskienė. Garbės teismas išrinkti: Glylienė, A. Baronas, A. Lipskienė. Revizijos komisijon: Br. Paliulis, Z. Kalinauskas ir D. Strankaitytė.

Valdybos posėdžiai įvyksta kas savaitę. Klebono Albavičiaus palankumo dėka gautos patalpos parapijos rūmuose ir tremtiniais teikiama informacija — antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais.

Nors oras pablogėjo, bet Chicagoje vis dar vyksta piknikai. Katalikiškos organizacijos piknikus ruošia daugiausiai Vytauto Darže ir Labdarių Draugijos ūkyje. Kitos organizacijos daug piknikų ruošia prie tautinių kapinių. Dabar ruošiami daugiausia taip vadinami avies kepimo piknikai. Čia paprastai kepama avis prie sukurto laužo ir paskui kepsniai išparduodami svečiams. A. V.

VIS DAR VYKSTA PIKNIKAI

Nors oras pablogėjo, bet Chicagoje vis dar vyksta piknikai. Katalikiškos organizacijos piknikus ruošia daugiausiai Vytauto Darže ir Labdarių Draugijos ūkyje. Kitos organizacijos daug piknikų ruošia prie tautinių kapinių. Dabar ruošiami daugiausia taip vadinami avies kepimo piknikai. Čia paprastai kepama avis prie sukurto laužo ir paskui kepsniai išparduodami svečiams. A. V.

S. BOSTON, MASS.

RADIJO PIKNIKAS

Lietuvių Radijo Korp. didysis "Piknikas po stogu" ir "šurum-burum" artinasi. Jis įvyks gražiam Brockton Fair-Grounds, Broktone, sekmadienį, spalio m. 2 dieną.

Programa bus tikrai smagi ir kitokia, negu vasaros piknikai, Maynarde. Dalyvaus Worcesterio Lietuvių Būbny Drum-Corps, vadovaujant gražuolei Drum Majorette Juliai Sinkevičiūtei, kuri buvo išrinkta "Miss Lithuania of N. E.".

Bus Mėgėjų boksinių rungtynės, angliška sakant, 3 bout amateur Boxing Exhibition.

Gros populiarus Mickey Haberek orkestras, bus šokių kontestas. Šokių kontesto laimėtojai bus apdovanoti gražiomis dovanomis. Bus traukimas puikių ir naudingų 8 laimėjimo dovanų ir 8 įžangos dovanų.

S. ir V. Minkai

SPARČIAI AUGA KOMPOZITORIAUS A. VANAGAIČIO PAMINKLO FONDAS

Komp. A. Vanagaičio paminklo fondas sparčiai auga. Kas savaitę įplaukia po keletą simtinių dolerių. Tikimasi surinkti apie \$50,000.

DAUG PADEDA LIETUVIAMS TREMIGINIAMS

Amerikos lietuvis K. Raila, kuris turi gerą pasitikėjimą

LIETUVA TIRONŲ PANČIUOSE — teisybės žodis apie tai, kas atsitiko su Lietuva. 312 pusl. Kaina \$2.00

Geriausias

LIETUVIŲ

Paveiksluotas

Už \$1.00 lankys Tamstas kožna mėnesi per 1 metą.

Instaigos Gegužio 15, 1938.

LIETUVIŲ NAUJIENOS

332 N. 6th Street

Žurnalas

NAUJIENOS

32-jų puslapių

Philadelphia 6, Pa.

Kai Lietuva Vilniaus neėmė Jau pusė metų...

Tai buvo lygiai prieš 10 metų

Devynioliką metų bent vienu klausimu visa Lietuva buvo tikrai vieninga. Dėl Vilniaus. Bet sunku buvo numatyti, kad taikingu būdu lenkai sutiktų atleisti Lietuvos sostinę. O karo skelbti Lietuvai negalėjo...

Ir štai karas prieš Lenkiją prasidėjo iš kitos pusės. Hitleris užpuolė Lenkiją ir per kelias dienas paaiškėjo, kad lenkams bus blogai.

Kada gi, jei ne tokia proga, Lietuva galėtų pasiimti, kas jai teisėtai priklauso?

Bet pačiomis pirmomis karo dienomis Lietuva, Latvija ir Estija pasiskelbė neutraliomis. Vyriausybės laikėsi tos senos išminties, kad "kur du pešasi, trečias nelysk, nes nuo abiejų gali gauti"...

Neutralumas, aišku, neleido ir Lietuvai pakelti ginklą prieš lenkus, ar kokių kitų būdu prisidėti prie jų priešo. Tačiau — kiekvienam lietuviui buvo nepaprastai sunku atsisakyti prieš pagundą, kuri tiesiog taip ir kurstė: "Dabar arba niekad!"

Dvi partijos

Kaip visuose Europos kraštuose, taip ir Lietuvoje buvo gana daug įvairių partijų ir partijėlių. Net ir tais laikais, kai partijų veikimui buvo sudarytos gana nepalankios sąlygos, jos vis vien oficialiai ar neoficialiai buvo.

Bet 1939 metų rugsėjo vidury, kai Lenkijos žlugimas buvo visai prieš akis, galima sakyti, visa Lietuva pasidalino tik į dvi partijas: viena partija buvo už tai, kad Vilnių reikia nieko nelaukiant imti, kita — kad vis dėlto bus išmintingiau kaip tik dabar... susilaikyti.

Šitas klausimas, dėl kurio visos politinės grupės ir toliau nuo politikos stovinti visuomenė buvo tokios vienos nuomonės — kaip tik šitas klausimas dabar perskėlė ne tik šiaip visuomenę, bet net ir visas partijas be išimties į du frontus.

Viena tautininkų, krikščionių-demokratų ar liaudininkų galėjai sutikti "ėmimo" partiją, kita iš bet kurios minėtos ar neminėtos grupės galėjai sutikti "neėmimo" partiją. Viskas "susimaišė". Tai buvo tik "karštųjų" ir "šaltųjų" partijos...

Mobilizacija Lietuvoje

Kai Lietuva pasiskelbė nenorinti dalyvauti kare nei už lenkus, nei už vokiečius, tai atrodė, kad ir mobilizacijos nereikia.

Bet labai greit paaiškėjo, kad Lenkijai suklumpant, lenkų kariuomenė gali trauktis ir į Lietuvos žemes. Jūs besivydami ir vokiečiai gali įgyti...

Reikėjo sustiprinti sienų apsaugą. Tam tikslui vyriausybė pasaukė stoti po ginklų visą eilę atsarginių.

Galima suprasti, koki jausmai virė tu mobilizuotų vyrų krūtinėse, stovint ir nežinia ko laukiant, pavyzdžiui, ties Vieviu, už kokių 25 mylių nuo Vilniaus... Juk tik ranka nasekti! Trejetas valandų žygiavimo! Nebėra pasipriešinimo!

Gundytojai

O čia kaip tik dar pasklido gandas, kad vokiečių karinė vadovybė išsikvietusi Lietuvos pasiuntinį Berlyne K. Skirpą pasikalbėti ir pastaciūsi klausimą visai aiškiai: "Ar Lietuva nuosirdžiai giedoja "Mes be Vilniaus nenurimsim", ar tik dėl akių? Jei rimtai — tai ko laukiate, dabar vienintelė proga parodyti, kad Vilnius tikrai jūsų, kad jūs tikite tuo, ką kalbate!"

Vėliau paaiškėjo, kad tokia mintis gal ir buvusi pasakyta, bet iš ne labai atsakingų vokiečių pareigūnų, o rimtos kalbos apie tai nebuvo. Vokiečiai lyg ir norėjo kaž ką panašaus sakyti, bet susilaikė...

Dabar aišku, kodėl jie susilaikė... Juk jie gi iš anksto su Stalinu ir Molotovu buvo sutarę, kaip pasidalins ir Lenkiją ir Lietuvą... Lietuvos įsikišimas būtų tik keblumų suokabininkams sudaręs...

Bet pirmasis gandas jau buvo pasklidęs ir "karštųjų" partijai jis buvo didžiausias paskatinimas...

Tautininkų žurnalas VAIRAS išėjo su straipsniu, kuris palaikė mintį, kad reikia veikti, reikia stoti ir baigti tą kovą, kuriai taip ilgai buvo rengtasi, naudotis proga, kurios taip ilgai laukta. Tas žurnalas valdžios įsakymu buvo sulaukymas... Prezidentas ir vyriausybė buvo "šaltųjų" pusėj.

Jie galvojo, kad Lenkijos suklumpimas dar nėra karo galas ir šis Hitlerio laimėjimas dar nėra galutinis laimėjimas. Vistiek ateis dar laikas, kada Hitleris bus suklupdytas, o tada vargas tam, kas bus pasirodęs viename fronte su juo...

Šiandien visiems aišku, kad toks prezidento nusistatymas buvo išmintingas, pamatuotas tolimu numatymu. O anomis dienomis ne vienas ne tik iš jo politinių priešininkų, bet net ir iš šalininkų gerbėjų tarpo neišlaikė už dantų kartaus priekaišto: "išdavikiškas neveiklumas"...

Lenkai siūlo ir nesiūlo

Kai septynioliką karo dieną Molotovas pasiskelbė pusės Lenkijos "išvadotoju", tada ir daugeliui lenkų Vilniuje atsidengė akys, ir jie pajuto, kad geriau būtų patekti Lietuvos, o ne Maskvos globon...

I Kauną atėjo žinia, kad lenkų delegatai atvyko pas Lietuvos konsulą Vilniuje klausdami, ar Lietuvos vyriausybė nesutiktų užimti Vilniaus ir bent tos teritorijos, kurią pagal tarptautines sutartis laiko Lietuvos dalimi...

Lietuvos užsienio ministerijos pareigūnai pavedė konsului paklausti tuos lenkus, kieno vardu jie kalba — ar su Varšuvos vyriausybės žinia, ar tik savo atsakomybe...

Po to lenkai Vilniuje susiginčiję tarp savęs ir atsa-

kymo duoti jau nespėjo, nes mieste pasirodė bolševikų tankai...

Toks užsienio ministerijos formalizmas daugeliui Kaune irgi nepatiko. Buvo kalbama, kad užsienio reikalų ministerijoje tuo metu buvo pareigūnai tokias instrukcijas konsului davę net prezidento neatsiklausę...

Bet, kaip ten bebūtų buvę, prezidentas jų nepaieikė už tokį atsakymą. Prezidentas buvo nuomonės, kad šiose aplinkybėse neutralumą išlaikyti Lietuvai yra svarbiau už viską: svarbu tai dienai ir ateičiai... O įžygiavimas į Vilnių vis tiek galėtų būti skaitomas lyg ir įstojimu į karą...

Sakė: Ar gražiai dabar Maskva elgiasi? Visas pasaulis pasmerks tą pasielgimą. Ar norime, kad ir Lietuva būtų panašiai pasmerkta?

Bet tą dieną sunku buvo įtikinti daugelį lietuvių, matančių, kaip iš lenkų rankų išsprūdes Vilnius lietuviams lieka vis dar neprieinamas; ir neprieinamas, kaip tada daugeliui atrodė, ne dėl ko kito, o tik dėl pačios Lietuvos valdžios nesuprantamo neryžtingumo...

"Maršas į Kauną"

Dar tik pusantros metų buvo praėję nuo vieno garsaus lenkų mitingo Vilniuje.

Tada lenkai žvangino ginklais ir šaukė "Marš į Kauną". Taip Lietuva buvo priversta sudaryti diplomatinis santykius su Lenkija...

Ir štai dabar prasidėjo "Maršas į Kauną", bet visiškai kitokis... Lenkų kariuomenė išstisai batalionais skubėjo prie linijos, skyrusios nepriklausomą Lietuvą nuo lenkų užimtosios, ir prašėi įleidžiami į Lietuvą...

Pagal tarptautines taisykles neutralus kraštas galėjo įleisti kariaujančios šalies kariuomenę, bet turėjo ją nuginkluoti, tai yra apgyvendinti tam tikrose stovyklose.

Dabar jau gavo darbo ir mūsų mobilizuotieji vyrai, tik ne visai tokio, kokio buvo norėję...

Susitikio Lietuvos kariuomenė su Lenkijos kariuomenė, bet ne mūšyje, ne kaip su priešais... Nebe išdidūs, o nusiminę lenkai atidavė ginklus ir tyliai klausinėjo, kas su jais dabar bus... Bet buvo nemaža ir tokių, kurie vis tiek norėjo parodyti savo išdidumą prieš lietuvių: anapus linijos, lietuviams kariams matant, tyčia jiems tai rodydami, kai kurie lenkai laužė savo kardus, šautuvus, ir tik po to ėjo prie lietuvių sargybos punkto pasiduoti internuojami. Kiti tiesiog paliko savo ginklus ir amuniciją bolševikams, kad tik neatiduotų lietuviams...

Šalia kariuomenės veržėsi į Lietuvą minios civilių lenkų ir nervingai teiravosi, ar juos priims, ar leis toliau važiuoti, į Šveicariją, į Angliją...

Ir kaž kaip nuostabiai įvyko didelis nuotaikos pasikeitimas Lietuvoje. Visos skriaudos, visi ginciai ir piktumai nuėjo kaž kur į antrą ar trečią vietą... Lenkai beabėtrodė atstovais tos tautos, kuri Lietuvai tiek daug nuoskaudų pridarė. Jie buvo tik nelaimingi žmonės. Ir jiems buvo suteikta prieglauda, jiems buvo padėta tiek, kiek tik Lietuvos pajėgos leido.

Daugelis lenkų po to iš pagrindų pakeitė savo nuomonę apie Lietuvą ir lietuvių. Bet, rodos, liko nemaža ir tokių, kuriems tas nepadarė didelio įspūdžio...

Vilnius po klausimo ženklų

O Vilnių užgulė milžiniškas klausimo ženklas... Visoks susižinojimas nutrūko. Nusileido ant jo, jei dar ne geležinė, tai tamsių ūkanų uždanga. Tik vienas kitas po kelių dienų slapta atbėgęs į Lietuvą atnešė žinių, kad Vilnius grobiamas, žmonės suimami, įžymesnieji lietuvių kovotojai prieš lenkų priespaudą, dabar — Molotovo pasiųstos armijos "išvaduoti iš lenkų ponų jungo" — jau suimti ir išvežti nežinoma kryptimi...

Buvo gandelių, kad Maskva rengiasi Vilnių perleisti Lietuvai, bet daugeliui tada dar labai keista buvo — kodėl tad taip elgiasi, kodėl apiplėšia miestą ir kraštą, kam žmones suiminėja... Tada gi Lietuvoj dar taip mažai buvo pažįstama bolševikų sistema...

V. R.

PASTABA: Dabar kas savaitę sueina 10 metų nuo tų didžiųjų įvykių Lietuvoje. Todėl šioje vietoje bus ir daugiau atsiminimų iš anų dienų. Bus ir apie tai, kas toliau su Vilniū atsitiko.

"Velnio Churchillį!"

Kartą Churchillis norėjo taksiu nuvažiuoti iš vakarinės Londono dalies į tolokai kitoje miesto dalyje esančią BBC radijo stotį, kur jis turėjo tą vakarą kalbėti. Tačiau jo užkalbintas šoferis nesutiko taip toli važiuoti, nes neturįs laiko.

Nustebęs expremjeras klausia, ką gi jis ketina daryti šį vakar, kad taip užimtas, jog net nuo uždarbio atsisako.

— Būtinai noriu išklausti Churchillio kalbos, kurią jis šį vakar per radiją sakys. Turiu iki to laiko būti namie.

Atsakymas Churchilliui, žinoma, labai patiko ir jam užėjo noras apdovanoti ioki nuosirdų savo gerbėją. Ištraukė vieno svoro banknotą ir duoda šoferiui.

O tas, pamatęs jam duodamą tokį pinigą, sušuko: — Na, jeigu jau taip, tai velniop tą Churchillį! Prašau sėstis!

* *

— Kas tai yra spontaniškas pareiškimas? — kartą klausia vaikas tėvą.

— Gerai įsitėmę, ką mama sakys, kai aš pasakysiu, kad pietūs neskanūs. Tai bus tikriausias spontaniškas pareiškimas.

Prisimenant tuos laikus, kada Lietuva dar turėjo laisvę, bet neturėjo Vilniaus, savo tiškas gaudamas apima širdį. Paskui mes atgavome Vilnių, bet praradome Lietuvą. Kokiu užsidedimu ir kaip nuosirdžiai Lietuva anuomet siejo Vilniaus reikalais, kuris jaunimo mintyse buvo tapęs taip nepaprastai brangus...

Atsimenu, kaip, dar vaikas būdamas, didžiausiu užsidedimu dainuodavau kartu su kitais "Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim..." Paskui sužinojau, kad tos temperamentingos dainos muzikos autorius buvo komp. Antanas Vanagaitis, kuris išvyko į Ameriką. Čia jis ir toliau kūrė lietuviškas dainas, kurios bematant prigydo lietuviuose lyg tik būdavo paskelbtos.

Kiek daug tų, kurie pažinojo

A. Vanagaitį asmeniškai ar tik iš jo kūrybos, vykdami Ameri-

kon, savo planuose buvo nu-

matę būtinai susitikti su kom-

pozitorium, kurio veiklos gar-

sas Amerikoje plačiai sklido po

Lietuvą. Tačiau tik nedaugeliui

pavyko pasimatyti su A. Van-

nagaitiu, žilaplaukiu kompozito-

rium, artistu Chicagoje, jo

MARGUCIO štabe, kur jis kiek-

vieną širdingiausiai sutikdavo.

Daugeliui jo pažįstamų, drau-

gų, atvykstančių iš Europos,

A. Vanagaitis jau nebeteko pa-

matyti. Staiga, netikėtai jis pa-

sitraukė iš gyvenimo. Bet vi-

soje lietuviškoje Chicagoje ir

visoje Amerikoje atrasi giliai

įmintas jo pėdas, A. Vanagaitis

buvo vienas iš tų žmonių, ku-

rių gyvenimas nesibaigia su jo

kūniškuoju egzistavimu.

Rugsėjo 11 d. MARGUCIO

radio programa buvo pašvesta

A. Vanagaitis pusmečio mirties sukaktuvėms paminėti. Tai tas pats MARGUCIO radijas, kurį įkūrė ir per 20 metų vedė "dėdė Margutis", kaip klausytojai mėgo vadinti savo mylimą dėdę, kas vakarą prabylantį lietuvių.

Toje programoje kalbėjusi p. J. Daudžvaidienė gyvai prisiminė tuos laikus, kada ji kartu su velioniu dirbo lietuviškąjį darbą. Ji prisiminė tuos nepaprastus velionies gabumus perduoti klausytojams žodį ar dainą.

Adv. A. Olis, vienas iš artimųjų A. Vanagaitis bičiulių, apgailestavo ir priminė tą didelį nuostolį Amerikos lietuviams, netukusiems jų dainoriaus ir pasakoriaus.

Dr. St. Biežis, kuris pirmą ninkauja A. Vanagaitis paminklo statymo komitetui, kvietė visus lietuvių prisidėti prie užsibrėžto tikslo įvykdymo, įamžinti šviesaus lietuvių atminimą.

A. Lapinskas, artimas kompozitoriaus bendradarbis radio programose ir paminklo statymo išdinininkas, prisiminė A. Vanagaitį, kaip gerą vadovą, su kuriuo malonu buvo bendradarbiauti.

K. Deveikis, kuriam dabar tenka dirbti MARGUCIO radio programose, vedė šią programą. O visa paminėjimo valanda buvo perpinta A. Vanagaitis kompozicijomis, kurias atliko dainininkė Ona Biežienė, akomponuojant J. Bijanskiui.

Vis tai A. Vanagaitis bendradarbiai. Ir tai tik maža dalelytė iš tos gausybės bendradarbių ir bičiulių, kuriuos A. Vanagaitis sugebėjo sutraukti aplink save ne tik savo talentais, bet ir savo giedria nuotaka bei nuosirdumu, kurį pažįsta visa Amerikos lietuvių visuomenė.

O MARGUCIO radijas, įkurtas A. Vanagaitis, ir toliau skamba oro bangomis, lyg aidas jo atliktųjų darbų lietuvių išlaikymo labui.

VI. Vijeikis

PARAMA, NAUDA IR GARBĖ!

Tai yra trys dalykai, dėl kurių patariama būti Lietuvių kalbos vadovo garbės prenumeratoriui

1. Parama.

Garbės prenumeratorių bus parėmęs vieną iš svarbiausių darbų, kurie dabar yra daromi mūsų tautos kultūrai apsaugoti.

2. Nauda.

Garbės prenumeratorių gaus Lietuvių kalbos vadovą, išspausdintą ant geresnio popieriaus, gražesnį ir patvaresnį.

3. Garbė.

Garbės prenumeratorių vardai, gražiai išspausdinti pačiame vadove, nuolat bus prieš visų mūsų kalbos brangintojų akis.

LIETUVIŲ KALBOS VADOVO GARBĖS PRENUMERATORIUM BUS KIEKVIENAS, KAS TUOJAU NUSIŪS LEIDĖJ GENERALINIAM ĮGALOTINIUI DESIMTĮ AR DAUGIAU DOLERIŲ, PAREIKŠDAMAS, KAD TAI VADOVUI PAREMTI.

Dešimtis dolerių ištikrųjų yra tik nebrangi tokios knygos kaina!

Siųskite šiuo adresu:

Mr. J. Audėnas,
14 Townsend St., Boston - Roxbury, Mass.

Dienos Klausimais

Redaktorius—VINCAS RASTENIS—Editor

6820 Superior Ave., Cleveland, O.

VEIKĖJO PRIVILEGIJOS

VISUOMENĖS veikėjų būti ne visada labai malonu. Pareigos ant pareigų, savam gyvenimui laiko nebelieka, reikia visur ir pinigais aukoti pirmutiniam, dažnai daugiau už kitus, kad geresnį pavyzdį duotum...

Tiesa, visuomenės veikėjų visur kviečia, visur pagerbia, laikraščiuose aprašo kiekvieną žingsnį... Vienam tai sudaro didelį malonumą ir beveik patenkinamą atlyginimą už visuomeninio darbo nemalonus, kitas ne labai ir domisi, ar apie jį rašo ir kalba, o trečias dažnai ir nesmagiai pasijunta, matydamas tuose pagarbiniuose ne tiek nuosirdumo, kiek išdailinto pataikavimo, prisigerinimo...

Dar viena visuomenės veikėjo privilegija yra — neišvengiama būtinybė susidurti su intrigomis, kylančiomis iš asmeninio ar srovinio rungtyniavimo, iš ambicijų ar net ir... kilnių idėjų ne visada kilnios kovos.

Bet ką pasakysite apie tokias "visuomenės veikėjo" privilegijas, į kurias norime čia atkreipti dėmesį? Čia tai tikra privilegijos, tik kažin ar pelnytos... Prašom susipažinti...

Kažin kada, kažin kur ir kažin kam atėjo į galvą, kad tam tikras asmuo yra lietuviškos visuomenės šulys. Ar dėl to, kad jis yra nebloga biznį padaręs ir gerokai praturtėjęs, ar dėl to, kad lietuvių visuomenės remiamas išėjo mokslus ir dabar yra daktaras, advokatas, kunigas... Pagaliau, nesvarbu kas jis ir kodėl, tik faktas, kad apie jį daugelis yra tokios nuomonės, kad štai yra mūsų visuomenininkas.

Laikraščių leidėjai siūnčia jam savo leidžiamus laikraščius, knygų leidėjai siūnčia savo išleistas knygas, organizacijos kviečia tarti žodį ar net pirmininkauti didžiuliuose rengimuose...

O tas šulys, aišku, laikraščius, knygas — priima, kvietimus į garbės vietas — priima, ir... jo visas visuomeninis veikimas tuo ir pasibaigia. Darbo ir pinigų aukos iš jo niekas nemato. Net ir paprasčiausio atsilgimo — irgi nemato...

Paprasti žmoneliai darbininkeliai dažniausiai pirmieji skubina siūti mokėti už savo skaitymą laikraštį, nepaisi ranką lietuviškos knygos už ją neužsimokėjęs, nepraleis susirinkimo nepaaukojęs visuomeniniams darbamams...

O tokio "visuomeninio šulio" popierių krepšis pilnas neskaitytų lietuviškų laikraščių ir net knygų. Ir jam net į galvą neateina, kad jeigu tuos dalykus priimi, tai reikėtų irgi atsilyginti, arba... pranešti, kad "man tokių dalykų nereikia". Bet kaip gi praneš — juk tada gali nusiūti visuomenės šulio vardo!

Ot, čia tai privilegijos! Bet ar nevertėtų tokias privilegijas labiau branginti, ir sustoti jas davus ten, kur jos visiškai nepelnytos?

NE TUŠČIA GARBĖ

PARAMA, nauda ir garbė — tai yra trys dalykai, dėl kurių patariama būti Lietuvių kalbos vadovo garbės prenumeratoriais... Taip sakoma atsišaukime, kuris kviečia paremti Lietuvių kalbos leidimą garbės prenumeratoriais.

Lietuvių kalbos vadovas Vokietijoje jau spausdinamas. Praneša, kad į metų galą jis jau bus baigtas ir tada pradės jį siuntinėti prenumeratoriams.

To leidinio svarbumo ir nepaprastai didelės reikšmės jau, tur būt, nebereikia įrodinėti. Iš tų informacijų, kurios spaudoje buvo skelbtos, visiems aišku, kad tai bus vienas iš didžiausių mūsų kultūros paminklų.

Štai — ar nesididžiuoja Tėvynės Mylėtojų Draugija taip gražiai išleidusi savo laikui dr. V. Kudirkos raštus? Argi tas leidinys nėra kiekvieno lietuvių inteligento namų branginamas papuošalas? Net ir tas, kas jau gal daugelį kartų yra tuos raštus skaitęs ir perskaitęs, nenorėtų su tuo leidiniu skirtis, kaip su brangiu, malonių prisiminimų, kaip su vertingu kultūros turtu. Iš to galima spręsti, kad tą leidinį išleidusieji atliko labai gerą darbą, kuris desimtmėčiais vertinamas ir neužmirštamas.

Lietuvių kalbos vadovas, nors ir visai kitokios rūšies leidinys, užims ne mažiau garbingą vietą kiekvieno susipratusio lietuvių namuose. Tai ne vien šiai dienai, ne vien šiems metams knyga. Dešimtį ir šimtą metų ji vis bus svarbi ir vertinga.

O kai ateis laikas, kada gal — po kelių dešimtmečių — nauji mūsų kalbininkai laisvoje tėvynėje leis naują tokio vadovo laidą, tai šis leidinys vis vien pasiliks, kaip brangi relikvija, nes šis leidinys bus liudytojas mūsų tautos ryžtingumo, gajumo, prisirišimo prie savo kalbos, kuri yra vienas iš didžiausių mūsų tautos kultūros turtų.

Šis leidinys bus liudytojas, kad net ir tėvynės netekę lietuviai turėjo tiek valios, tiek jėgų, kad atsirado, kas tokį veikalą parašo ir išleidžia.

Todėl kiekvienas prisidėjimas prie šito darbo yra vertas ilgiam laikams tveriančios pagarbos. Ir garbė prisidėjusiems nebus tuščia, bet pelnyta garbė.

Kas skaitys — dabar ir ypač po daugelio metų — prisidėjusių prie šio darbo vardus, išspausdintus tame vertingame leidinyje — tas su tikrai nuosirdžia pagarba juos ištars.

Negražu yra gaudytis tuščios garbės, bet šitą garbę nusipelnę kiekvienam verta ir tikrai garbinga.

DAR VIENAS TRUMPAREGIS

Pereitais metais vienas kandišietis lietuvis nelemtai pagarsėjo, viešai pasipiktinęs, kam naujai atvykusieji lietuviai lapkričio 23 dieną paminėjo, kaip tradicinę Lietuvos kariuomenės šventę. Ta jo nuomonė susilaukė plataus Kanados ir Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvių visuomenės pasmerkimo.

Dabar KELEIVYJE pasirodė visai panašus tūlo šilauko iš Philadelphia's atsiliepimas apie rugsėjo 8-tos dienos, kaip Tautos šventės paminėjimą.

Tas žmogelis, mat, sakosi savo kalendoriuje neradęs pažymėtos tokios šventės, tai, girdi, kokia čia tautos šventė, jeigu "tauta, arba mes čia gyvenantieji lietuviai apie ją nieko nežinome"...

Tas Philadelphia's užsadarėlis labai klysta, manydamas, kad lietuvių tauta susideda tik iš tų lietuvių, kurie lankosi jam žinomame Philadelphia's "salūne".

Yra tokių, kurie ir apie Vasario 16-tąją ne kažin kiek nežino, bet negi tokių nežinelių visi turėtų klausyti?

Teisybė, Amerikoje ši šventė dar nebuvo lietuvių tarpe taip populiari, kaip Vasario 16-toji, bet tai nereiškia, kad toji šventė, kuri Lietuvoje jau daugelį metų buvo švenčiama, kaip vasaros Tautos šventė, su didesniomis iškilėmis atvirame ore, negu pati Vasario 16-toji, būtų nerimtas dalykas. (Lietuvoje ši šventė

kaip tik buvo savotiškas Vasario 16-tos papildymas, kadangi kai kurioms iškilėms Vasario 16-toji buvo nepatogi).

Tas Philadelphia's siūlo palikti šią šventę švęsti "Smetonos šeimos nariams ir jo buvusio dvaro pakalikams"...

Gal todėl, kad Smetonai esant prezidentu ši šventė buvo pripažinta oficialia valstybine švente? Tad ir šis žmogelis per jo nemėgiama asmenį pačios Lietuvos nebeįžiūri... Jis visiškai prilgysta tiems irgi nelemtai pragaršėjusiems "maišininkams", kurie tvirtino, kad lietuviški tautiniai drabužiai yra "smetonininkų prasimanymas", nes jie Lietuvoje nieko panašaus nematė...

Kur Tautos šventės paminėjimas buvo rimtai surengtas, ten lietuviai ne tik nesigaili, bet džiaugiasi tai padarę, nes tuo ne tik sustiprino lietuviškos dvasios pakilimą savo tarpe, bet sudarė progos ir Amerikos visuomenėje lietuvių veikimą taip pagarsinti, kaip kitais atvejais už didelį pinigą neišgarsintum.

Kaip psalmė ragina garbinti Viešpatį vargonais ir cimbolais ir viskais instrumentais, taip ir lietuviškai dvasiai, lietuvių vardui kelti turime naudoti visas progas ir visus būdus. Ne prezidentų ir ne ministerių vardai čia svarbu, o svarbu tik tai vienas dalykas — Lietuva. Jeigu Lietuvos reikalui koks darbas naudingas, reikia jį padaryti.

Panašios priekabės, kaip "aš apie tai nieko nežinau, aš negirdėjau, čia pas mus Amerikoje to niekad nedarydavo, neužmirškite, kad čia ne Kaunas" — yra tik tinginių ir apsilėidėlių atskalbinėjimas.

O ieškojimas tokiuose dalykuose partinės politikos — tai tik partinio fanatiškumo apimtų trumparegių užsiėmimas.

Nedrįstat pateisinti!

PRIEŠ du mėnesius turėjome pranešimą apie šėsis masinius lietuvių tremimus į Sibirą iš Lietuvos. Juose buvo minėtas didysis 1918 metų gegužės mėnesio 22 dienos tremimas... Buvo dar nurodyta, kad ir ŠIAIS METAIS taip pat buvo du dideli tremimai — kovo ir birželio mėnesiais.

Dabar štai gavome smulkesnių žinių apie pėreitų metų tremimą. Pradedame kas skelbti pirmąjame puslapyje.

Kam teko pergyventi patį pirmąjį tremimą 1919 metais, tam bus aišku, kad Lietuvos naikintojai daug gudresni, tad ir daug baisesnį pasidarė...

Maskvos samdiniai Amerikoje šitos žinios — kaip dūrys pirštu į aki. Jie nedrįsta prisipažinti, jie nedrįsta teisingai ir girti šito žvėriško savo duondavių darbo. Tai yra daug baisiau, negu spaudos, negu žodžio, negu minties laisvės atėmimas. Tai yra baisiau, negu nuosavybės atėmimas, negu laisvų žmonių baudžiauninkais pavertimas. Visus kitus darbus jie drįsta teisinti ir net GIRT, bet šito nusikaltimo, kurį visas pasaulis pasmerkė, už kurį priklauso daugiau, negu Niurnbergo kartuvės — prie šito nusikaltimo jie neprisipažįsta! To jau ir begėdiškiausias niekšas nebemoka pateisinti...

Nieko kita jie nebeišgalvoja prieš tuos baisesius faktus, kaip tik užsiginti ir užkietėjusio nusikaltėlio atkaklumu tvirtinti, kad nieko panašaus nebuvo... Jie drįsta ištarti, kad kokie nors ištremimai — tai yra tik fantastiškas laimingo krašto šmeižimas! Jie bando net įtikinti, kad tokie tremimai bolševikų santvarkoj būty niekam nereikalinga nesąmonė... Jie skaičiuoja kiekvieną tremimų paminėjimą ir džiaugiasi,

kad niekas nežino tikro ištremtųjų skaičiaus ir bent tuo — taip, bent tuo! — tikisi išsisukti nuo neatreiamo apkaltninimo, sakydami, kad skaičiai nevienodi!

Taip, niekas nežino tikslaus ištremtųjų ir nukankintųjų tikro skaičiaus. Jei Vokietijoje esančius pabėgėlius taip sunku buvo suskaičiuoti, jei sudėgusiam laive žuvusių skaičiaus negali tiksliai nustatyti, tai kas gi gali tiksliai suskaičiuoti, kiek niekšysčių padaro per keletą metų visa armija čekistų!

Jūs nemėgstate, kai kas paminė geležinę uždangą. Jūs net bandote kai kada užgincyti, kad ir tokios uždangos... nėra. Bet šitų faktų prispirti, kaip skenduoliai šiaudui, patys griebiatės už tos uždangos, klausdami — iš kur sužinojote apie tai kas darosi Lietuvoj!

O kas jums darbo iš kur sužinojome! Tobula ta jūsų uždanga, bet dar ne tiek tobula, kad pasiryžėliai jos nenugalėtų! Ne, tokio pikto nusikaltimo jokiomis uždangomis nebepaslepsite nuo pasaulio akių!

Tas Maskvos samdinių užsiėmimas yra aiškiausias prisipažinimas. Prisipažinimas, kad tokie darbai, kaip tautos tremimas iš jos žemės yra nusikaltimas, toks nusikaltimas, kuriam nei bolševikiškas aktyvumas, nei patsidavėlio begėdiškumas nebeišranda pateisinimo! Nieko kita net ir jie negali sugalvoti, kaip tik užsiginti.

Netiesa? Taip nėra? Kaip būtų malonu ir miela, jeigu jūsų būtų teisybė! Atidėkite uždangą, leiskit įsitikinti, kad ten lietuviai laimingai tebegyvena, niekur neištremti, nekieno nepersekiojami! Arba...

Arba nutilkit, jūs, kurie gėdinatės savo darbu!

Laisvoji valanda

Jonas Biliūnas

LIŪDNA PASAKA

(Tęsinys iš pėreito numerio)

Žmonės vergai, da neseniai tokie ramūs ir bailūs, netikėtai sujudo, ir jeigu ne visi balsiau prabilo, tai visi ėmė svajoti ir geresnių laikų laukti. Jau kiek anksčiau buvo pralėkęs tarp jų neaiškus skardas apie išsivadavimą, apie sukilimą ir kažin kokias atmainas: tik tasai skardas pralėkė ir nutilo, įspūdzio nepadaręs. Tūlas visai jo nepastebėjo, kiti be jokios atydos pro ausis praleido. Dabar kunigo prakalba, perskaitytas iš sakyklos popieris ir įvairios žinios — vienu metu žmones sujudo, naują viltį jų širdyse uždegė. Tiesa, ne vienas šypsojo ir juokė, kad nieko iš to nebūsią, ir, nesijudindamas iš vietos, rūpinos tik savim ir gudriai laukė. Tačiau buvo ir tokių, labiausiai tarp jaunesniųjų, kurie liepsnojančia širdžia ir degančiom akim žiūrėjo į vienas kitą ir, stipriai spausdami kumščius, šnibždėjo: — nebevergausma ponams, išsvysma rusus! — Tuo tarpu daugumas tik dūsavu, liūdnei galvas linguodami: jie nē nemėgino karštesniųjų suturėti.

Tų karštesniųjų tarpe buvo ir Petras Banys.

Būdamas da jaunas, jautrus ir ūmus žmogus, negalėjo į tuos atsitikimus šaltom akim žiūrėti, jų ramiai klausyti. Nors toliau už savo miestelio nebuvo nuėjęs, o apie pasaulio ir žmonių reikalus nedaug teisėmanė, tačiau žodžiai laisvė ir lygybė jam buvo suprantami ir brangūs. Jautri širdis ir karšta galva daug jam tame dalyke padėjo. Ir pirma ne kartą, dvaro lauke dirbdamas, nuvargęs ir alkanas, aptemusiom akim žiūrėjo į pono rūmus ir omenėje kildavo naujas, šviesus gyvenimo paveikslas...

Tik prieš tą paveikslą pats jisai toks buvo silpnas, neturtėlis, vergas... Žinojo, kad šioj ašarų pakalnėj yra žmonių turtingų ir gražių, laisvų ir laimingų: tik nežinojo, kad vergas gali aniams būti lygus, gali lygių teisių reikalauti. Bet mažiausias vėjelis galėjo jautrioj Petro širdy tokią viltį uždegti, naujus troškimus sujudinti. Tik to tyraus vėjelio da nebuvo... Ligi šiolei jis matė gyvenimą sunkų, apniukusį;ėjo to gyvenimo keliu, baudžiamos grindimis išgrįstu. Kad tą kelią galima žolynais išbarstyti, lengvesnį padaryti — nežinojo ir nedrįso svajoti. Aplinkui buvo be galo skurdų ir šalta. Viena Juozapota tą jo gyvenimą šildė: su ja buvo ramus ir laimingas, vargų naštos nejautė. Tačiau atmindavo kartais, kad ponas kiekvieną valandą gali tą brangią moterį jam iš rankų išplėsti ir purvan suminti: tada vergo širdis sudrebėdavo ir užsidegdavo karšta ugnimi. Bet kaip tik Juozapota dviem jautriom žvaigždėm iš po ilgų blakstienų į jį žvilgturdavo, visa užmiršdavo.

Kunigo prakalba ir popieris buvo tat anas laukiamasai vėjelis, kursai netikėtai Petro veidan papūtė ir jo galvoj naujas mintis sukėlė. Sukėlė jas, kad nebeišnyktų, bet augtų ir plėtotų. Ir kaip tos mintys galėjo neaugti ir nesiplėtoti, kad kasdien plaukė naujos žinios, vis įvairesnės ir idomesnės. Nors nuo to garsiojo šventadienio da ne tiek daug laiko praėjo, tačiau visi, ir tolimesnieji, apie tai žinojo ir kalbėjo. Pasakojo, kad ir kitose kai kuriose bažnyčiose kunigai tą patį skaitė ir pasakoje, kad žmonės visur ginkluojasi ir einą miškuosna; kad keliose vietose jie jau sumušė ir išvaikė didelę rusų kariuomenę; kad jūromis atvešią daugybę šaudyklių ir kitų karo įnagių ir greitai visus žmones apginkluosią... Vieni tuo tikėjo, kiti ne. Bet visi susirūpino, sujudo. Buvo tai dienos karštos, neramios, ir laikas neapsakomai greitai lėkė... O čia vėl praėjo gandas, kad kažin koksai kunigas pats vedas žmones prieš rusus, eina kaip liūtas, kuriam didžiausia kariuomenė nieko nedaranti, kurio kareivių kulipkos neimā... Žmonės da labiau susidrumstė...

Petras jau seniai tarėsi su apylinkės ir savo sodžiaus draugais, kas daryti. Daugelis sutiko, kad snausti negalima, — reikia ruoštis, nors kokį įnagį nusikalti, nes gali prireikti ar patiems gintis, ar kitiems eiti padėti: sėdėti vietoje, sudėjus rankas, ir negražu, ir gėda, ir da prakišti galima — žemės negauti. Ir paskui vienas kitą ėmė karštesnieji nešti į kalvį visokius geležgalius.

Ausdama pamatė Juozapota vieną dieną pro langą, kaip Petras išsinešė iš klėties dalgę ir šakes ir, apsidaires, tartum ko bijodamas, greitai išnyko už kiemo vartelių. Nutylėjo, nepaklausė apie tai vyro; bet po kelių dienų, nešdama prievakary paršui ėsti netikėtai pamatė šaly gurbų Petrą su dviem kaimynais, Antanu ir Kaziu, greičiu sustojusius ir išsižergusius: visi trys turėjo rankose ilgus geležiniais galais pagalius ir, sutardami, nuožmiai badė jais orą.

— Ką jūs čia dirbat? — sušuko nestebusi Juozapota.

Vyrai, ją išvydę, norėjo pasislėpti, tik nebesuskubo. Visi trys išsitempė, traukdami užpakalin savo pagalius.

— Cit, Juozaput, nieko bloga, — atsiliepė Petras, šluostydamas nuo kaktos prakaitą: — mes čia mokomės, kaip su rusais reiks grumtis...

Tokie juokingi su tais savo durtuvais buvo ir taip linksmai į ją visi trys pažiūrėjo, kad jinai tik nusišypsojo, jais gėrėdamosi. Tačiau, iš gurbu išėdama, pajuto, kad jos širdį kaž koks šaltas sopulys suspaudė. Nebuvo baili: turėjo širdį jautrią ir galvą karštą, o į patį gyvenimą gal linksmaui, nekaip jos Petras, žiūrėjo, nes to gyvenimo pavojaus nesuprato. Bet širdis dažnai pasako tai, ko galva nesupranta. Ir jeigu Petras būtų savo moteriai visus sumanymus pasisakęs, jos mylinti širdis gal greičiau visą pavojų būtų pajutusi ir vyrą nuo klaikaus žingsnio suturėjusi. Petras tai jautė ir jau kelinta diena su tais savo sumanymais nuo Juozapotos slėpė: bijojo jos ašarų, išgąscio. Jisai nutarė būtinai eiti su kai kuriais draugais miškan į tenai susidėti su maistininiais: patyrė, kad netoli jų esąs didelis būrys...

Tą patį vakarą, kai juos Juozapota rado šaly gurbų narsiai orą badančius, Petras susikalbėjo su draugais rytoj, prieš auštant, iš namų išeiti. Įėjus trobon, nebe norėjo nė vakarienės valgyti. Kai Juozapota ėmė bailiu balsu klasinėti, kam tuos durtuvus įsitaisė, ir reikalavo, kad pasakytų visą tiesą, Petras apkabino ją drebančią ir stipriai į savo krūtinę prispaudė...

— Man kažin kodėl taip širdį sopa, tokia bailė ima, — skundėsi jinai, visa glausdamas.

— Nebijok, — ramino vyras, — nieko bloga nebus: rusus visur nuveikia ir veja iš mūsų krašto. Durtuvus įsitaisėm tik taip sau: jeigu kartais užpultų kokie kazokai, kad turėtumėm kuo gintis...

Ir ėmė savo moteriai pasakoti, kaip tai dabar gera, kad dvaran jau nebereikia eiti, ir kaip bus gera paskum, kai nusikratys nuo rusų valdžios, įsigys laisvę, gaus žemės ir susilauks vaikų. Pasakojo ir svajojo, ir pats tais svajojimais tikėjo, tikėjo tvirtai, be abejojimų. Juozapota klausė užkaičius ir laiminga, kaip į brangų paveikslą, į vyrą žiūrėdama. Taip užsisvajoję, maloniai susiglaudę, išsėdėjo visą vasaros naktį... Atsigulė tik prieš pat auštant. Juozapota užmigo laiminga, kaip kūdikis... Tada Petras tyliai, tyliai atsikėlė iš lovos, pabučiavo miegančią moterį, peržegnojo ją persiskirdamas ir nesuslėmėjęs, pirštų galais išėjo...

(Bus daugiau)

VILTIS

Mokslo, kultūros ir politikos

žurnalas

kovas

1949 m.

Nr. 1

Galima gauti DIRVOJE

Kaina 50 c.

Paštu siunčiant — 55 c.

NAUJAKURIAI

BE SKIRTUMO

Skaitydamas priekaištus ir pasiteisinimus tarp senųjų amerikiečių ir naujakurių, žodžius "mums ir jums", arba tarpusavio susipažinimo anketas, pagalvoju:

— Ko nusigandote, lengvatikiai! Ko taip susirūpinote santykiais tarp lietuvių! Argi nematote, kad faktai jau pralenkia visus susirūpinimus? Jūs bijotės, kad vienas kitas pamurmėjimas vieny prieš kitus gali karu pavirsti? O apsidairykite aplink ir pamatysit, kad geriausios jėgos iš vienos ir kitos pusės jau puikiai bendrai veikia ir lietuviška dvasia atgyja, stiprėja! Ar nesate dar jų tarpe? Tai paskubėkite į darbą, negaiškite laiko kalboms!

Štai faktai vien tik iš Clevelando.

Susikūrė choras, kuriame matome ir naujakurius ir šio miesto lietuviškos dainos veteranus vienoj (ir gerioj) harmonijoj susijungiančius.

Jau kelinta šventė iš eilės surengiama, dalyvaujant lygiai senųjų veikėjų, lygiai naujakurių pajėgoms. Tos šventės praeina kiekviena vis su didesniu pasisekimu.

Štai steigiamas Lietuvių Kultūros Fondo skyrius, į kurio darbą renkasi naujakuriai ir ilgamiečiai šio miesto lietuviai veikėjai.

Suorganizuota nauja ir gana nebloga lietuviška radijo pro-

grama. Jos organizatoriai — vienas najakuris, kitas — gimęs clevelandietis.

Ir kur tik pasisuktis, viešajam gyvenime pamatysit tą patį.

O privačiam? Clevelande turime jau apie 500 naujakurių. Ar jūs nematote daugumo iš jų draugaujančių su senaisiais clevelandiečiais? Ar nematote jų drauge besisvečiuojančių, vienu pas kitus besilankančių? Ar nematote kartais tiesiog jaudinančio susižavėjimo tose naujose pažintyse?

Yra, sakote, nesupratimų, nemalonių pasisakymų... Kiek jų? Penki, penkiolika? O gal net 50 tokių nelinksmų atsitikimų?

Jei net ir 50 — tai kas? Juk tai būtų vis dar tik 10%! Ar tai didelis dalykas? Bet dar atsargiai! Gerai pasitikrinkit — argi tikrai suskaičysit iki 50 tokių nemalonių apsieiškimų?

Tad dar kartą — ko nusigandote lengvatikiai, ko taip nepasitikite lietuvišku solidarumu ir įgimtu tautiečių palinkimu jausis giminingais savo tarpe!

Ko taip daug svarstote, kam taip daugelis norite būti mokytojais! Žiūrėkite — žmonės jau dirba gražų darbą, dirba bendrai, be skirtumų, neskaiciuodami, kiek laiko katras čia gyvena! Stokim visi prie jų ir neliks nei laiko, nei reikalo pamokslais vieniems kitus vaišinti!

Clevelandietis naujakuris.

NAUJAUSI NAUJAKURIAI

Š. m. rugsėjo 13 d., laivu "General Eltinge" į Bostoną atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Damijonaitė Marija — St. Paul, Minn.

Dugmanas Zenonas, Lora, Rita, Zenonas, Virgilijus — Cleveland, Ohio.

Griškevičius Juozas, Ona, Teresė — New Britain, Conn.

Grumbrys Alfonsas — Detroit, Mich.

Jočys Petras, Teklė, Gediminas, Vytautas — Darby, Pa.

Jurksas Martynas — Watertown, Co.

Firantas Viktoras, Eugenija, Regina — Chicago, Ill.

Kabašinskas Pranas — Amsterdam, N. Y.

Karpus Stasys — Chicago, Ill.

Kaunas Jonas — Chicago, Ill.

Keliuotis Alfonsas, Elena, Rimas, Vida, Zivilė — Chicago, Ill.

Kepalas Algirdas, Aldona, Kazys — Brooklyn, N. Y.

Kriauciūnas Ignas — Laneville, Co.

Kučiauskas Marijona — Benton, Ill.

Lastauskienė Valerija — Philadelphia, Pa.

Linartas Juozas, Marija, Juozas — Jackson, Mich.

Liutkus Stasys, Ona, Antanas, Jonas — Chittenden County, Vt.

Maskoliūnas Aleksas, Melanija, Dalia, Rimvyda — Chicago, Ill.

Mykolaitis Vytautas, Anelė — Philadelphia, Pa.

Nemickas Bronius, Valerija, Bronius, Kęstutis, Jurgis — Philadelphia, Pa.

Palaima Vladas — Chicago, Ill.

Rimas, Bronius, Anelė — Cornwall Bridge, Conn.

Rutkauskas Albertas — Chicago, Ill.

Šilingienė Leokadija — E. Chicago, Ind.

Vitkus Karolis — Queen's Village, N. Y.

LIETUVIO atstovas Amerikoje — St. Nasvytis, 4579 W. 157th St., Cleveland, Ohio. Prenumerata mėnesiui 50c.

Apie š. m. rugsėjo 17 d., laivu "General Muir" į New Yorką atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Abucevičius Boleslovas — Montgomery Co, N. Y.

Andriūnas Jonas, Natalija, Regina — Milton, Del.

Armonas Petras, Janina, Ramunė — Rochester, N. Y.

Barbarskis Jadvyga, Algirdas — Fayetteville, N. C.

Bacanskas Kazys — Richmond Hill, N. Y.

Balickaitis Agnietė, Danutė — Arlington, Minn.

Balionis Balys, Tana — Dearborn, Mich.

Balsevičius Veronika — Chicago, Ill.

Banėnas Antanas, Amelija — Philadelphia, Pa.

Bartkus Juozas, Jadvyga, Algis, Aloyzas — Dalto, Pa.

Buėmys Gediminas, Monika — Philadelphia, Pa.

Ditkus Jonas — Chicago, Ill.

Gaidjurgis Aleksas — Philadelphia, Pa.

Garolis Algirdas — Plains, Wisc.

Griškevičius Petras — Baltimore, Md.

Janušauskas Kazys, Pranė — Baltimore, Md.

Januškevičius Juozas, Bronė, Pajauta — Riverside, N. J.

Juknevičius Antanas, Antosė — Lyon, Mass.

Kalinauskas Juozas, Zofija, Romas — Philadelphia, Pa.

Kamantauskas Vaclovas, Bronė — Philadelphia, Pa.

Kirvaitis Jonas — Earville, N.Y.

Kolis Vytautas — Chilton, Wisc.

Krikštolaitis Eleonora, Algirdas — Norwo, Mass.

Krolis Vladas — Hartford, Conn.

Kručauskas Juozas, Liudvika, Jonas, Zigmąs, Rėmigijus, Feliksas, Klemas — Muscatins, Iowa.

Mačernis Julija — New York, N. Y.

Mačiulis Konstantinas — Rochester, N. Y.

Maneika Vladas — Chicago, Ill.

Maurušaitis Aleksas — Cleveland, Ohio.

Mičiulis Pijus — E. Chicago, Ind.

Morkūnienė Elena, Brigyta — Worcester, Mass.

Motieka Vladas — Bingham.

Motuzas Antanas, Aldona — Chicago, Ill.

Nakutavičius Juozas, Pranė, Vytautas — Brooklyn, N. Y.

Palczyk Petras — Waterbury, Conn.

Poderis Stasys — Gobles, Mich.

Prapuolenis Stasys, Marija, Eduardas, Valda — Worcester, Mass.

Prenskas Česlovas, Juzefa, Romas — Chicago, Ill.

Puodžiukaitis Gediminas, Gėnė — Waterbury, Conn.

Ramonas Juozas, Bronė, Jadvyga, Juozas, Gėnė, Elena, Kęstutis, Virginija, Vytautas, Roma — Wheelwright, Mass.

Rutkus Stasys — Baltimore, Md.

Sabanas Leopoldas, Algimantas — Chicago, Ill.

Samoilo Iphigenie, Vadim — Erie, Pa.

Saulys Valdas, Aleksandra, Zita — West Haven, Conn.

Šileika Stasys, Liucija — New Canaan, Conn.

Šimonis Bronius — Baltimore, Md.

Stakė Petras, Marija, Audronė, Dalia — St. James, La.

Steponavičius Grasilda — Denver, Colorado.

Vanagas Vytautas — Detroit, Mich.

Variakojis Milda — Dorchester, Mass.

Velyvis Kazys, Janina, Giedrė, Edmundas — Cleveland, Oh.

Zajančiauskas Kazys, Natalija, Irena, Ona, Teresė — Croix Falls, Wisc.

Zemaitis Juozas, Vladislava, Juozas — Chicago, Ill.

Andrušaitis Alfonsas — Cleveland, Ohio.

Astašauskas Bronius, Juozas — Baltimore, Md.

Buga Simonas, Marija, Petras, Vytautas — Milan, Ohio.

Dzingulevičius Juozas, Ona, Paulius — Oaklawn, Ill.

Gecas Olga, Danutė — Jamaica, N. Y.

Joga Pranas — E-eter Boro, Pa.

Kamentavičius Vytautas — Port Washington, N. Y.

Kvecas Bronius, Elena, Eugenija — Brockton, Mass.

Makarovienė Anelė — Bombay, N. Y.

Litvaitis Jonas, Lidija, Ona, Janina — Pateerson, N. J.

Miecevičius Vaclovas, Lidija, Dalia, Vaclovas — Chicago, Ill.

Naujalis Juozas, Marija — Chicago, Ill.

Norgėla Antanas — Orange county, Vt.

Poska Kazys — Philadelphia, Pa.

Radavičius Jadvyga, Edmundas, Adelė — Chicago, Ill.

Rackauskas Kazys, Uršula, Albina — New Hyde Park, N.Y.

Rubackis Paulina, Viktoras, Viktoras — Orange, Vt.

Suopytė Stasė — Union city, Conn.

Ukstinaitė Margareta — Plattsburgh, N. Y.

Ulpia Antanas, Gražina, Joana, Irena — Cambridge, Mass.

Vaičekauskas Kazimieras, Stefanija, Ramojus, Vaidotas — Bethlehem, Pa.

Vingilis Juozas, Marija — Chicago, Ill.

Zovė Albinas — Chitterden, Vt.

Briedis Jurgis, Anna — Indiana, Miss.

Damijonaitienė Antanina — Denver, Colo.

Grebliauskas Donatas — San Francisco, Calif.

Ganiprauskas Romualdas, Magdalena — Ladue, Miss.

Gintautas Romas, Irena — St. Louis, Mo.

Ilgutis Alfonsas — Alma, Web. Co., Kansas.

Kriščiūnienė Izabela — San Leandro, Cal.

Kupčikas Albertas, Dominininkas, Gražina — New Iberia, La.

Pakartojame pageidavimus Skaitytojams ir Bendradarbiams

Prieš porą mėnesių jie buvo skelbti, bet dar ne visi juos įsidėmėjo. — Ypatingai kviečiame gausius naujus mūsų skaitytojus su jais susipažinti. — Taip pat kviečiame su jais susipažinti ir senuosius.

1.

Laiškus DIRVAI adresuokite trumpai: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

2.

Kiekviename laiške, nors ir labai dažnai rašytumėt DIRVAI, neužmirškite įrašyti savo adresą ne tik voko (envelope) viršuje, bet taip pat ir pačiame laiške. Savo adresą pasistenkite visada rašyti visiškai aiškiai, kad nei viena raidė neatrodytų abejotina.

3.

Kai norite, kad DIRVA Jums būtų siunčiama nauju adresu, tai parašykite seną adresą, kuriuo ligi šiol gaunate, ir naują adresą, kuriuo norite DIRVĄ gauti.

Būtinai turi būti abu adresai, ir abu turi būti labai aiškiai parašyti. Ir pažymėkite, katras senas, katras naujas.

Jei norite, kad adreso pakeitimas būtų atliktas laiku, pasistenkite mums apie tai parašyti bent porą savaičių prieš persikėlimą į naują vietą. Pageidaujama, kad pažymėtumėt, nuo kurio laiko norite gauti DIRVĄ nauju adresu.

4.

Jei išvažiavote kur nors laikinai bent kelioms savaitėms, irgi praneškite seną adresą ir tą adresą, kuriuo norite gauti DIRVĄ per tą laiką, kai kitur gyvensite ar atostogausite. Galite iš karto nurodyti, kiek laiko siuntinėti DIRVĄ tuo laikinu adresu. Bet būsimė dėkoni, jeigu prieš grįždami atgal priminsite mums, kad nuo to laiko būsite grįžę. Tame priminime irgi nurodykite abu adresus: laikinąjį ir tą, į kurį vėl grįžtate.

Už adreso keitimą primokėti nieko nereikia. Tačiau prašom atminti, kad, jeigu patys laiku savo adreso pakeitimo nepranešate, tai tada už pakeitimą mes turime paštui mokėti...

5.

Šimet į Jungtines Valstybes atvykusieji naujakuriai, rašydami laišką DIRVAI pranešdami savo adreso pakeitimą, malonėkite pažymėti ne tik savo dabartinį adresą, bet taip pat, kada ir kokių laivų atvykote.

Š. m. rugsėjo 20 d., laivu "General Black" į New Orleans uostą atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Amonas Artūras — Los Angeles, Cal.

Banionis Povilas, Ona — Jerry Falls, Web, Mass.

Beitneris Marta — Gaylord, Kansas.

Krupėnas Anatolius, Valerija, Anatolius — Garden City, La.

Landsbergienė Janina, Giedrė — Hermosa Beach, Calif.

Lasaitė Janina — Wichita, Kan.

Milašauskas Anna, Wilhelmina — Los Angeles, Calif.

Narukynas Jonas — Scottsville, Kansas.

Paliokas Fridrichas, Marija — Henry, La.

Perkūnas Bronė, Jonas — Clayton, Mo.

Prelgauskas Kostas, Justina, Bronius, Viktorija — Vance, Miss.

Rakauskas Juozas, Petronėlė, Anelė, Jonas — Baltimore, Md.

Sinkevičius Julija — Lamar, Colo.

Subonis Pranas, Konstancija, Jona — ———

Šimonis Vladas, Autanina, Antanas, ir Zivilė — Los Angeles, Calif.

Visockis Algirdas, Zita — Kingstree, S. C.

6.

Jungtinėse Valstybėse DIRVA metams kaštuoja trys doleriai.

Nesvarbu, kas nuo kada pradeda prenumeruoti. Už tris dolerius gausite DIRVĄ per 52 savaites, skaitant nuo to numerio, kuriuo jums pradėta siuntinėti.

Todėl, norėdami užsisakyti DIRVĄ, nelaukite nei metų galo, nei vidurio, nei mėnesio pabaigos, užsisakykite tuojau.

Atsiuntę du dolerius, gausite DIRVĄ 34 savaites; už dolerį su puse — 26 savaites; už dolerį — 17 savaičių.

7.

Kanadoje gyvenantiems DIRVA metams kaštuoja 4 doleriai. Už 2 dolerius — 26 numerių; už vieną — 13 numerių.

Kanadiečius prašome nusiųsti mums kanadiškių dolerių laiškuose. Siųskite pašto "Money Order" arba čekį. "Money Order" gaunamas pašte, įmokėjus pinigų. To orderio pas save nelaikykite, o atsiųskite mums!

8.

Visur kitur — Europoj, Australijoje, Azijoje, Afrikoj ar Pie-

ty Amerikoje DIRVOS kaina metams yra keturi su puse dolerio. Pusmečiui — du doleriai 25 centai. Keturiems mėnesiams — doleris su puse.

Pinigai siunčiami tame krašte nustatyta tvarka. Vietinių pinigų laiške prašom nusiųsti.

Adreso pakeitimą reikia stengtis pranešti bent 6 savaites iš anksto, jeigu pranešimas siunčiamas oro paštu. Jei ne oro paštu, tai pranešimas turi būti išsiųstas 10 savaičių iš anksto.

9.

Atminkite, kad daugelis tautiečių, gyvenančių kituose kraštuose dėl įvairių priežasčių negali užsisakyti DIRVOS: Anglijoje ar Prancūzijoje gyvenantieji — negali siųsti pinigų be leidimo, o leidimą gauti labai sunku; Vokietijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, Italijoje, Belgijoje, Danijoje, Prancūzijoje ir kit. gyvenantieji, o taip pat Azijoje ir Afrikoje atsidūrusieji, dažniausiai neturi pinigų laikraščiu išsiųsti... Jiems laikraštį gali užsakyti čia gyvenantieji.

Tokia dovana esti labai vertinama ir susilaukia dėkingumo.

SPECIALŲS PAGEIDAVIMAI dabartiniam ir būsimiesiems bendradarbiams

1.

Parašykite DIRVAI žinių iš savo gyvenamos vietos lietuvių gyvenimo.

Pageidaujame ne ilgų aprašymų apie vieną dalyką, o trumpų žinių apie įvairius atskirus įvykius.

2.

Žinios pirmoj eilėj pageidaujamos iš visuomeninio gyvenimo, bet reikalingos ir apie žymesnius privatus gyvenimo įvykius: lietuvių šeimyniniai įvykiai — vestuvės, sukaktuvės, krikštytos, mirimai, įvairūs nepaprastai nuotykiškai — taip pat pageidaujami trumpai pa- minėti.

3.

Viešų ar šeimyninių pobūvių aprašymuose labiau pageidaujama iškelti jų visuomeniniai momentai. Tad neskaiciuokite, kokie valgiai ir gėrimai buvo ant stalo ir neaiškinkite, kad jie buvo labai skanūs. Ir be to žinome mūsų šeimyninkų gabumus. Ne veltui vienas šaipokas net eilėraštyje rašo:

"Skani valgiai ir gėrimai,

Tik neskanūs jų gyrimai..."

Svarbu yra pažymėti, ar mirtame įvykyje pasireiškė mūsų kultūrinės pajėgos, ar buvo iškilę reikšmingi sumanymai, ar numatoma, kad tie sumanymai galės būti įvykdyti. O taip pat kartais verta mandagiai pažymėti ir trūkumus, kurių ateityje reiktų saugotis.

4.

Kaip visose, taip ir DIRVOS redakcijoje ne labai mieliai laukiami rašiniai — aplinkraščiai, kurių tokios pačios kopijos išsiuntinėjamos į kelis laikraščius. Pageidaujama, kad ir tas pats korespondentas, rašydamas ne vienam laikraščiu apie tą patį įvykį, ne visai tais pačiais žodžiais jį aprašytų. Skaitytojams, gaunantiems kelis laikraščius, labai nuobodu visuose matyti tą patį.

5.

Deja, nei vienas lietuviškas laikraštis Amerikoje neįstengia savo bendradarbiams atsilyginti už darbą... Mūsų laikraščiai sukurti ir laikosi jautrios ir lietuviškai susipratusios visuome-

nės pasiaukojimo dėka. Ir bendradarbiavimas lietuviškuose laikraščiuose vyksta to pasiaukojimo dviasioje...

Vardan to pasiaukojimo, rašyti sugebantieji skaitytojai kviečiami būti ir laikraščio bendradarbiais. Kviečiami rašyti ne tik žinias iš savo gyvenamos aplinkumos, bet parašyti straipsnių bei nuomonių įvairiais klausimais, kurie tuo metu atrodo gali būti didesniame skaitytojų skaičiui įdomūs. Jei ne visi tie straipsniai galės būti įdėti įspisai, tai bent jų mintys gali būti naudingos.

Rašykite nuomones tais klausimais, kurie DIRVOJE jau buvo paliesti: jei sutinkate su parašytomis mintimis, tai gal turite kuo jas papildyti, jei nesutinkate — nurodykite savo mintis, kodėl Jums kitaip atrodo.

Rašykite taip pat ir apie tuos dalykus, apie kuriuos DIRVOJE dar nieko neradote.

6.

Senkitės, kad Jūsų straipsniai būtų ne ilgesni, kaip apie 100 DIRVOS eilučių. Daugumas skaitytojų, — ir Jūs patys jų tarpe! — reikalauja trumpų straipsnių.

</

Nukryžiuotoji Lietuva

"La Lthuanie Crucifiée" — Ttokia antraštė žinomas prancūziškas Kana- dos savaitraštis "Notre Temps", išėjęs Montre- ale, liepos 9 d. įdėjo dr. Antano Paplauskio — Ra- mūno straipsnį, kurio vertimą čia perspausdi- name.

LIETUVIŲ KALBA yra seno- viškesnė už lotynų, graikų, germanų, keltų ir slavų; ji pri- klauso indoeuropiečių kalbų gru- pei ir labai artima sanskritui. Tas panašumas yra tiek dide- lis, jog lietuvis beveik gali su- prasti mokslininkų ištartus san- skrito kalbos sakinius.

Dėl to kalbininkai pripažįsta, jog lietuvių kalba yra pati se- niausioji tarp šiandien gy- vųjų kalbų. Pastebėtina, jog ji yra taip pat gimininga su grai- ku ir lotynų kalbomis, kaip ir su sanskritu.

Jei tai yra tiesa, jog tautos siela natūraliai atsispindi jos dainose, tai lietuvių tauta savo dainose yra nusipelnusi to, kad mes ją turime teikti prie la- biausiai neagresyvių ir taikingų šios žemės tautų.

Reclus'įjymiam savo veika- le "Geographie universelle" sa- ko: "Jei tautos svoris tarp kitų tautų matuojamas kalbos gro- žiu, tai Lietuva tenka priskir- ti į pirmąją vietą tarp Europos tautų." (Žiūr. "The Encyclope- dia Americana", New York, Chicago, 1942, Vol.17, 482 psl.)

Lietuva, dideliu poeto, kaip Mickevičiaus ir Milašiaus, pa- saulinio garso matematiko Min- kovskio, grafų keyserlingų gim- tinė, — o Dostojevskis ir Ber- diajevas iškelia taip pat savo lie- tuviškąjį kilmę, — galėtų būti apibūdinta kaip maža misterij- nė Indija Europos kontinente, kurios dvasiniai ryšiai su jos jaunesniaja seseria Rytuos yra nuostabiai artimi.

Štai dėl ko lingvistai, poetai, filosofai, etnologai, antropolo- gai yra taip giliai pagauti to ne- išaiškinamo archaiškumo, lietu- vių kalbos grožio bei žavesio, tos tautos meno išraiškos, mora- lės ir religinio charakterio.

Štai dėl ko ir žinomasis filo- sofas Kantas pareiškė: "Lietu- va tenka laikyti raktu nuo tik filologinėms, bet ir istorinėms mįslėms išsprendi."

Vienas didžiųjų mūsų amžiaus lingvistų A. Meillet (Sorbonne) yra nuomonės, jog indoeuropie- čių tautų lopšys glūdė baltų tau- tų žemėje. Šis profesorius sakę- davęs savo mokiniams: "Jei jūs norite žinoti, kaip kalbėjo mūsų protėviai, eikite pasiklausyti į lietuvišką kaimą."

Tai išskeldamas, buvęs Ame- rikos pasiuntinys Lietuvai dr. Orsen J. C. Norem yra parašęs knygą, pavadintą "Timeless

Lithuania (Cleveland, 1944) O poetas Adomas Mickevičius šaukė: "Lietuvoje glūdi raktas visiems slavų klausimams iš- spręsti."

Ypatingai prancūzų mokslī- ninkai, rašytojai, poetai yra atradę ir atidengę pasauliui nuo- stabų lietuvių dvasingumą (Pav. Jean Maucière, prancūz kalba Paryžiuje išleistose knygos: "Baltojo raitelio kraštas", "Po- blyškiu Lietuvos dangum" ir kt.)

Katakombų, kankinių ir kapinynų kraštas

LIETUVA, šis baltų kraštas, esąs ant dviejų pasaulių — rytų ir vakarų — ribos, viduriniai- siais amžiais vaidino labai svar- bų vaidmenį Europoje, saugo- dama vakarų civilizaciją.

Ir štai ji tampa vokiškojo nacizmo ir rusiškojo bolševiz- mo auka. Maskvoje, 23 rugpiū- čio ir 28 rugsėjo 1939 metais Ribbentropas su Molotovu slap- tai pasirašo Lietuvos dalybų ir baltų tautų išnaikinimo aktą. 1940 metų birželio mėn. į Lie- tuvą įžengia Sovietų armijos, o tu metų rugpiūčio 3 dieną Lie- tuva paskelbiama kaip Sovietų Sąjungos dalis. Ši data reiškia Lietuvos nepriklausomybės fi- nalą. Po to atėjo persekiojimai, žudynės, barbariškos deportaci- jos, kurios išsklaidė lietuvių nuo Archangelsko iki Mongoli- jos, nuo arktinio Sibiro ligi Ka- zakstano. Vienos nakties bėgy- je, 1941 m. birželio 13, apie 30,000 lietuvių buvo NKVD su- imti ir gyvuliniais vagonais iš- vežti į rusų koncentracijos sto- vyklas ir vergijos.

Mūsų dienomis Lietuva, gele- žine uždanga ir rusų bajonetė- mis atskirta nuo likusiojo pa- saulio, herojiškai priešinosi rau- donajam terorui, tam didžiajam humanistiškumo ir krikščioniš- kosios civilizacijos priešui.

N. Berdiajevas po pirmojo pasaulinio karo yra skelbęs, jog artėjąs laikas, kada krikščionys turės slėptis į katakombas; ir ir šiuo metu jau taip ir yra visuose Sovietų pavergtuose kraštuose nu Baltijos ligi Vla- divostoko ir Sanchajaus, nuo šiaurės asigalio ligi Juodųjų jū- rų. Dėl neroniškų persekiojimų, Lietuva, šis giliai religingas ir katalikiškas kraštas, pasidarė tikras katakombų, kankinių ir kapinynų laukas. Iš 1644 lie- tuvių kunigų trečdalis yra likęs, iš 11 vyskupų telikęs vienas, ku- ris ir tai, paskutinėmis žiniomis iš Vatikano, savo pastoralines pareigas gali vykdyti tik po- grindiniu būdu. Pusė iš 1202 bažnyčių uždaryta. Visos kunigų seminarijos buvo priverstos uždaryti savo vartus, o rusai deportavo į Sibirį intelektualus, profesorius ir katalikų mokslī- ninkus.

Lietuvos kancios ir kalva-

rijos šaukia pasauliui SOS ir įspėja krikščioniškąjį pasaulį.

Lietuva išliks

PO TO, kai Lietuva buvo so- vietų okupuota, 1940 metais spalio 15 dieną JAV presiden- tas Franklin D. Roosevelt pa- reiškė lietuvių delegacijai Ame- rikoje: "Sakoma, kad Lietuva praradusi nepriklausomybę, tai nėra tikslu. Lietuvos klausimas tik laikinai atidėtas į šalį. Ir laikas ateis, kada Lietuva taps iš naujo laisva."

Ši kategorinė deklaracija ir J.A. Valstybių, D. Britanijos kitų Vakarų pasaulio galybių laikysena Lietuvos okupacijos atžvilgiu ligi šiol nepasikeitė. Neseniai VLIKo pirmininkas prel. Mykolas Krupavičius ir Vykdamosios Tarybos pirminin- kas Vaclovas Sidzikauskas bu- vo oficialiai State Department'o J.A. Valstybės priimti, kaip ir kiti laisvų šalių diplomatai. Lietuvos inkorporacija į Sovietų Sąjungą nebuvo pripažinta nei J.A. Valstybių, nei Anglijos, nei Vatikano, nei jokios kitos Vaka- rų pasaulio demokratijos. Dėl to ir Lietuvos pasiuntinybės bei konsulatų, esantieji Washing- tone, New Yorke, Londone, Pa- ryžiuje ir Vatikane, ir toliau egzistuoja, bendradarbiaudami su vakarų valstybėmis. Ir at- virkščiai, sovietinės Lietuvos atstovų nerandame demokrati- niuose kraštuose, o tai rodo, jog šie kraštai ir toliau tęs kovą rėš raudonąjį fašizmą, o Lietuvai atgaus nepriklausomy- bę.

1947 m. skaičiavimo daviniais, pasaulyje yra 11,266,000 žydų. J.A. Valstybėse jų esą 5,000,000, Kanadoje — 176,500, Pietų ir Centrinėje Amerikoje — 578,000, Europoje — 3,920,100, Azijoje — 917,500, Afrikoje — 639,000 ir mažiausia Australijoje — 35,000.

JAV Viešosios Sveikatos Tar- nyba (Public Health Service) nežino nei vieno atsitikimo, kad kas būtų miręs jūros liga.

MARGUMYNAI

Daugelis girdėjo apie Jorda- no upę, kurioje buvo pakrikšty- tas Jėzus. Tačiau mažai kas nežino, kad Minnesota valsti- joje yra vietovė tuo pačiu var- du — Jordan. 1119 tos vietos gyventojų yra daugumoje vo- kiekčių kilmės ūkininkai. Ši vie- tovė ypatinga tuo, kad jos gy- ventojai nemoka žemės mokes- čių. Šią pareigą atlieka jų sam- domas bendruomenės salinio ve- dėjai iš gaunamo pelno.

Naminių gyvulių pasaulyje esama tiek pat, kiek žmonių.

Garsiąją Cheopso piramidę Afrikoje savo laiku statė 100, 000 vergų 20 metų. Šiandien 500 darbininkų su moderniais darbo įrankiais tokią piramidę pastatytų per 9 mėnesius, taigi 5,000 kartų greičiau.

Jūrų vanduo turi 3% druskos. Jei jūros išdžiūtų, tai jų dugne liktų druskos kalnai iki 60 m. aukščio.

Išimtinę gūstą įsisteigė sau milijonieriai Hillsborough, Ka- lifornijoje. Miesto steigėjai sutar- rė savo rojuje neiešti steigti nei pašto, nei telegrafo įstaigos, nei vienos krautuvės, viešbučio ar nuomojamo namo, nei laik- raščio.

Suaugęs žmogus per parą su- naudoja nuo 560 iki 700 litrų deguonies.

Vienas žmogaus galvos plau- kas gali išlaikyti iki 7 svarų.

JAV laivyne nebėra nei vie- no laivo, kūrenamo anglimis.

Pirmas pasaulyje telefono ry- šis užregistruotas 1877 m. ba- landžio 4 d. Bostone, Mass. Te- lefonas jungęs pirklio Ch. Will- iams jr. prekybos kontorą su jo atokiau esančiu butu.

Naminių gyvulių pasaulyje esama tiek pat, kiek žmonių.

Garsiąją Cheopso piramidę Afrikoje savo laiku statė 100, 000 vergų 20 metų. Šiandien 500 darbininkų su moderniais darbo įrankiais tokią piramidę pastatytų per 9 mėnesius, taigi 5,000 kartų greičiau.

Jūrų vanduo turi 3% druskos. Jei jūros išdžiūtų, tai jų dugne liktų druskos kalnai iki 60 m. aukščio.

Išimtinę gūstą įsisteigė sau milijonieriai Hillsborough, Ka- lifornijoje. Miesto steigėjai sutar- rė savo rojuje neiešti steigti nei pašto, nei telegrafo įstaigos, nei vienos krautuvės, viešbučio ar nuomojamo namo, nei laik- raščio.

Suaugęs žmogus per parą su- naudoja nuo 560 iki 700 litrų deguonies.

Vienas žmogaus galvos plau- kas gali išlaikyti iki 7 svarų.

JAV laivyne nebėra nei vie- no laivo, kūrenamo anglimis.

Naujų amerikonų fabrikas

IS LIETUVIO Nr. 13 (1949 m. rugsėjo mėn. 3 dienos.

Rastatto miesto pakraštyje yra didelės kareivinės. Sako, kažkada ten gyvenę vienuoliai, paskiaui bepročiai, dar vėliau kareiviai, o dabar ten įsteigtas fabrikas, kuris iš eilinio pran- cūzų zonos dypuko padirba nau- ją amerikoną. Tikslumo dėliai reikia pažymėti, kad ten su- krauti ir tokie, iš kurių ameri- konai niekada neišeis, nes jie laukia tos laimingos dienos, ka- da galės išvažiuoti į Prancūziją. Šios rūšies gyventojai daugiau- sia yra lenkų tautybės.

Vėjų skersai išilgai varsto- muose koridoriuose, skliautuo- se, kambariuose ir raštinėse naują atvykėlių pritenkia tem- pas. Mat, atvažiavęs būtinai susitinki pažįstamų, kurie jau viską žino, viską matė ir viską girdėjo. Vienas iš jų rėkia: "Bėk į apačią plaučių fotografuoti!" O kitas šaukia: "Ne, bėk į pilį kraują atiduoti! Kraujas svar- biaus!" Gi trečias tuo pat metu susirūpinęs klausia: "O atklok- dę, lekšė ir šaukštą ar jau ga- vai?" Žinoma, nuo tokio užpuo- limo susisuka atvykėliui galva, ir jis laksto po pirmojo aukšto koridorių siūlydamas kraują, o puestekinis nužygiavęs į pilį reikalauja lekšės ir šaukšto.

Juk ir šuo kariamam pripran- ta. Taip pat ir žmogus. Atiduo- da jis kraują, uriną, nusifoto- grafuoja plaučius, leidžia gydy- tojui išmatuoti pulsą, kraujo spaudimą bei apžiūrėti, ar nesi- randa kokių nors kitokių defek- tų kūne. Po to atsipučia. Tik tas atsipūtimas problematinis ir la- bai priklauso nuo nervų. Kieno nervai sutrikinėję, tas jokio atsipūtimo neturi. Toks suserga migrena, dažnai praranda apa- titą, o naktimis regi halucina- cijas.

* Ak, ir Westergrenas, ir uris- nas, ir visi kiti pereinamieji etapai yra niekai, palyginus su kulminaciniu punktu, kurio cen- trinė persona —

"amerikonų" daktaras.

Amerikonų buvo parašyta ka- butėse, nes jis joks amerikoni- nas, o toks pat DP, kaip ir kiti. Bet galia jį turi didelė. Jis ne- nemirktelėjęs gali tave į Ame- riką neiešioti, gali nusiųsti į Baden-Badeną, kur reikės dviejų metų ilgumo gumingę žarną ry- ti, gali liepti dar kartą plau- čius fotografuoti ir vėl visą halucinacijų košmarą iš pra- džio iki galo išgyventi.

Amerikonų daktaro laukiamą- jame žmonės daugiau blaškosi, negu pas dantų gydytoją atėję. Tik patys lėčiausieji ir ramiau- sieji sėdi susikaupę ir spokso į vieną tašką. Bet ir tie, kad jų rankų ir kojų pirštai virpa, pa- slėpti negali.

Ką manai? Čia tas lemiamas momentas! Paušauks tavo pa- varde, įeisi, o po kelių minučių sugrįši arba nušvitusiu veidu, arba visiškai nuliūdiman įklim- pės, arba su maža viltele.

Jeigu iš amerikonų daktaro išėjai nušvitusiu veidu ir jeigu nesistengsi atidėti kelionės dėl nuovės nepasitūtos suknės Ra- vensburge, tavo likusieji reika- lai normaliai susiklosto per porą — trejetą dienų. Vadinasi, DP komisija peržiūri tavo popierius, įvertina tave, kaip būsimą lais- vo krašto laisvą gyventoją. Ir po to čiumpa tave apyvartoti mašininkės. Jos surašo ilgiau- sius lapus iš tavo gyvenimo. O toks vyrukas, pasispaudęs del- nus, išmokoja po kelis kartus visą dešimtį tavo pirštų, kurių pėdsakai turi likti ant specialių popierio lapų. (Jeigu sugalvosi tą vyruką pavaišinti cigarete, jis tavo pirštus mozoja dar ais- tringiau).

Ir štai, prieš tave atsiveria Amerikos Jungtinių Valstybių konsulo durys.

Įeini tu į tą kambarį toks menkutis, toks sulyšęs, toks vė- lytas ir mėtųs dypukas. Pa- trinė persona —

Kad kas nors būtų dėl tos priežasties sau galą pasidaręs, girdėti neteko, bet paurusiais nervais ir blizgančiomis akimis klausinėja tave, prisaikdina, ir

tu jau išieini nebe DP, o kandi- datas į didžiųjų laisvų krašto piliečius. Pažįstami supuola tave sveikinti ir visi vadina amerikō- nu.

O tu trupučiuką išdidus eini, linkioji visiems galva, lyg pa- brėždamas, kad, štai, perėjau.

Aukščiaui aprašytas kelias yra normalusis, paprastasis. Vadi- nasi tu esi eilinis DP, jokiais ypatingais privalumais nepasi- žymi ir jokių išimtinųjų gali- mybių neturi. Toks būdamas tu ir eini tuo keliu per visus to naujų amerikonų fabriko sky- rius.

Bet Rastatte pasitaiko taip vadinamų

meteorų.

Jie atvažiuoja, blykstelį, daž- nai net ir stovykloje neapsigę- vena, o po dviejų — trijų dienų, žiūrėk, jau grįžta namo didžių- jų lagaminų krauti.

Meteorai dažniausiai turi kaž- kokias pažintis, arba būna labai gražios ponitūės, arba yra kilę iš tos DP rūšies, kuriai savo laiku nuvažiuoti nuo Bodeno ežero ligi Flensburgo buvo tik nusišvilpt.

Ir dar yra viena rūšis, tai — taip vadinami

atsilikėliai.

Mat, Rastatte labai daug po- pierių. Juos nešioja iš vieno kambario į kitą. Ir, neduok Die- ve, jeigu benešant koks nors popierukas lept ir nukrito kur nors, arba jeigu tas popierukas įkrito į kitą bylą, arba jeigu visą bylą, gulėjusią neparankiai, kas nors padėjo ant spintos.

Tada tokios bylos savininkas gyvena Rastatte savaitę, kitą, trečią ir vis vaikščioja pas pa- reigūnus ir vis klausinėja, o jam vis atsako: "Tamstos po- pieriai dar netvarkoj".

Kad kas nors būtų dėl tos priežasties sau galą pasidaręs, girdėti neteko, bet paurusiais nervais ir blizgančiomis akimis klausinėja tave, prisaikdina, ir

10,000 mylių kelionė

Rašo J. V. VALICKAS

(Tęsinys iš pereito numerio)

Vaisių kaip tik nemažai turė- jau. Tai jie paėmė juos, įmerkė į statinę su vandeniu ar kokių kitu skystimu ir atidavė. Paskui su purkštuvu apipurškė automo- bilio ratų padangas, išpurškė automobilį iš vidaus ir palinkėjo man laimingos kelionės. Tiktai pradėdamas toliau važiuoti, pa- stebėjau didelę lentą su užrašu: "Departamento de agricultura".

Tad aišku, koks čia reikalas: ši- ta kontrolė yra daroma apsau- gai nuo užkrečiamų augalų ligų. Nuo šios vietos jau pradėjau kopti į kalnus. Mašina pradė- jo visai stenėti ir gargaliuoti, bet traukė nebologai, nors gana dažnai teko įsijungti antrą bėgį.

Jau apie penktą kilometrą užtikau net keletą naujų Buickų, Cadillacų, Oldsmobile ir kitokių, sustojusių "pasiilsėti"... Uždan- gos atidarytos, motorai garuoja, kaip virduliai...

O mano 1938 metų "senukas" nors ir kosėdamas, springdamas, bet lipa į kalną ir gana!

Bėda tik, kad tie "pavargė- liai" užkemsia siaurą kelią ir prie jų būtinai reikia sustoti. Reikia pirma pasiūsti žvalgą už užuolankos pažiūrėti, ar neatva- žiuoja kas nors priešais, tik tada galima pralenkti sustojusius.

Visi tų gerųjų mašinų savi- ninkai stebisi mano "senuoliu" pajėgumu ir su pavydu žiūri, kai juos palieku "besiilsincius".

O visa to "senelio" pajėgumo paslaptis yra — švarus radiato- rius ir specialiai kalnų kelio- nės pritaikytas kbruatorius, kurį išsinuomojau ką tik įvažia- vęs į Meksiką.

Dar už poros kilometrų suti- kau ir vilkikų, su stipriomis ma- šinomis bėlaukiančių — gal reiks koki pavargėlį pavilkti iki kalno viršūnės.

Pagaliau viršukalnė. Leidau ir aš savo "senukui", kiek "atsi- kvėpti", pasižvalgiau iš aukšto į tarpukalnėse beslankiojančius debesis, ir žemiau leistis žemyn.

Kiek stabtelėjęs ties kriokian- čia Moctezuma upe, privažiavau klonyje mažiuką miestuką Jaca- lā. Čia paaiškėjo, kad per pen- kias valandas atvažiuavau tik 105 kilometrus. Tad, ilgai nesi- dairydamas, kiek užkandęs, pa- kilau traukti toliau.

Nepavojingi "razbainykai".

Toliau kelionė vėl panaši. Vėl kalnai, vėl "pavargėliai" pake- lėj... Jau beveik ir nusibodo...

Tik vieną dar nematytą da- lyką čia pastebėjau. Pakelėse vietomis vaikščiojo žmonės, ap- driskusiais ir prakaitu persunk- tais drabužiais, visi turėjo prie šono durklus... Atrodo taip, kad naktį būtų visai neįmanoma susitikti...

Tik vėliau išsiaiškinau, kad tai ne "razbainykai", o šiaip sau ramūs kalnų gyventojai, tik, gyvendami, yra suvargę. Dur- klus jie nešioja ne piktiems tiks- lams, o tik nuo žvėrių atsiginti.

Mačiau ir moterų, takeliais belipančių į kalną, su dideliais ryšuliais ant galvų ar žagarų arba malkų pundaais ant nuga- rų... Kitos ėjo su milžiniškais asoščiais, tartum dvilinkos su- linkusios po jų svorį...

Kalnų pašlaitėse stovi iš mo- lio sukrėsti nameliukai, kiti tik iš lentų sukalta, bet taip, kad lenta nuo lentos per kokią pu- sę sprindžio...

Tie nameliai lyg prilipę prie stačių pakrauių ir net nuosta- bu, kaip tie žmonės nebijo to- kiose vietose gyventi. Kalnų pašlaitėse ganosi karvės, ožkos, avys... Ne kažin kiek maisto jos randa, nes kalnai čia jau apyplūki...

Irgi pirkliai!

Privaziavęs nediduką mieste- lį vardu Zimapan, sustojau kiek užkasti. Kai išėjau prie automo- bilio, pasijutau apstotas treje- tą vaikėzų, kokių 12 - 15 metų, kurie siūlė man kai ką pirkti.

Tai paprastas dalykas. Bet kai jie išvyniojo savo prekes, nustebau. Tų vaikėzų prekiauja- ma ne kuo kitu, kaip ... bran- giaisiais akmenimis. Pasižiūrė- jau — nagį labai gražūs! Kone kiekvienas tikty į žiedą ar kitą auksinį papuošalą. Bet kai pa- klausiau kainos, tai jau noroms nenoroms pagalvojau, kad čia kas nors turi būti ne visai taip, kaip reikia: kainos buvo labai jau įtartina pigios. Ir, žinoma, tuoj nusistaciau su tais pirkliais neprisidėti. Bet vis dėlto dar buvo įdomu geriau įsižiūrėti į tuos jų taip pigius brangakme- nius.

Bet viską sutrukdė kaip tik iš paskos atvykęs policijos in- spektorius, kurį dar Tamazun- chalėje buvau sutikęs. Nuo in- spektorius prisiartinimo tie "pirkliai" išgaravo, kaip kampa- ras...

Inspektorius klausia manęs, ko tie vaikai norėjo. Kai pasa- kiau jam, kad jie brangius ak- menis perdaug pigiai pardavi- nėja, jis ėmė juoktis. Jam tai ne naujiena: tai ne akmenys, o paprasčiausi dažyti stiklinukai...

Žinoma, buvau patenkintas, kad atsargumas buvo neveltui ir nepirkau, kadangi kainos, kaip stikluokams tai buvo per dide- lės, bet turiu pripažinti, kad tie stikluukai padaryti labai puikiai.

Kaktusų ūkiai

Visokių ūkių jau buvau ma- tęs, bet čia tolimesnėje kelionėje kalnuose užtikau tikrai dar ne- matytus — kaktusų ūkius.

Išisi laukai kaktusų, ir ne taip sau išmėtyti, bet gražiai susodinti, kaip pas gerą darži- ninką daržovės. Pasirodo, kad čia kaktusus ištikrųjų veisia, kaip daržoves: iš jų gamina tą garsųjį meksikiečių tautinį gė- rimą Tequillo.

Be to, čia dar augina ir tokius kaktusus, kurie tinkami tvoroms tverti. Tikrai, tie kaktusai yra ne kas kita, kaip ilgokos lazde- lės, visos apžėlusios aštriais dyg- liais. Vėliau kai kuriuose Mek- sikos kaimuose mačiau tvoras iš tokių kaktusų.

Vos suspėjau...

Pravažiavau tuos kaktusų ū- kius, dar vieną kaimelį, ir sau- lė jau pradėjo linkti vakarop, o kalnai ... vis dar aukštesni ir aukštesni. Ir prarajos šalia ke- lio darosi vis gilesnės ir baisės- nės...

O nėra kitos išeities, kaip tik važiuoti toliau. Saulė jau ir vi- sai pradėjo slėptis, ėmė temti, daršė tikrai nebedrasų važiuoti.

Bet kaip tik tokiaime kritiška- me momente pastebėjau apie kilometrą tolimojo nuo kelio į šalį miesto žiburius. Nieko ne- laukdamas pasukau į tą miestą.

Pasirodė, kad tai Pachuca, miestas nemažas, taigi yra kur keleviui sustoti. O poilsio taip jau reikėjo po tų kalnų, per ku- riuos vos vos spėjau persiristi iki vakaro...

(Bus daugiau)

SAVO ADRESĄ,

rašydami DIRVAI, parašykite labai aiškiai pačiame laiške. Dėl neaiškumo ar klaidos Jūsų parašytame adrese Jums siunčiami laikraščiai ar kny- gos grįžta atgal ir neturime kaip Jums apie tai pranešti.

SIEGFRIEDO LINIJOS NEBĖRA

Šimet sukako 10 metų, kai Hitleris baigė statyti garsiąją "Siegfriedo liniją", gelžbetono sieną, einančią Vokietijos vaka- rų pasieniu nuo Šveicarijos sienos iki Reino žemupio, kurį tu- rėjo saugoti Vokietiją nuo prie- šo. Prie to pylimo statybos 1936 -39 metais karštingai dirbo per 2 milijonų žmonių. Tam rei- kalui išleista virš 40 milijonų markių. Žinoma, tokias išlaidas reikėjo pateisinti, tad savo lai- ku vokiečių spauda, Hitlerio įsa- kyta, labai daug rašė apie tą stebuklingą liniją.

Šiandien vokiečiams dar vis atsirūgsta šitas pylimas. Pir- miausia, apie 400 žmonių jau po karo žuvo užminuotuose plo- tuose apie tą pylimą bevaikš- čiodami. 1946 metais prancūzų priežiūroje prasidėjęs pylimo sprogdinimas pareikalavo apie 100 žmonių gyvybių ir 40 mili-

jonų markių išlaidų, žinoma, iš vokiečių išdo.

Jau išsprogdinta virš 2,000 bunkerų ir apie 17,000 tonų mu- nicipijos. Bet tai dar toli gražu neviskas. Dar lieka prieštanki- nės kliūtys ir tūkstančiai ne- sprogučių bombų pylimo apylin- kėse. Laikui bėgant, nesprogu- sios bombos žemėje rūdija ir sprogo mirtį pavojaus didėja. Ne- nuostabu, kad šitiems darbam šiaandien neberandama žmonių, nepaisant neblogio atlyginimo (pradžioje dirbo vokiečiai — ka- ro belaisviai, savų karininkų — specialistų vadovaujami, šian- diene samdomi savanoriai).

Ir dar daug laiko praeis, kol į tuos plotus įkels koją taikin- gas ūkininkas su savo "ginklu" — arklu.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS —kur pažymėta visi Lie- tuvos miesteliai. Kaina 50c

CLEVELAND APYLINKĖSE

MŪSŲ NAUJOJI RADIO PROGRAMA

Lietuviška radijo programa Clevelande nėra visiškai nauja. Bet, tegul ankstyvesniųjų programų vedėjai nepalaikys pikto, jei pasakysime, kad, daugelio nuomone, dar niekad nėra buvę tokio lietuvių susidomėjimo radijo valanda, kaip dabar. Tai nėra priekaištas buvusiems vedėjams, ir pasakysime, kad tai nėra nuopelnas vien tik naujųjų organizatorių. Čia labai daug reikšmės turi naujos apylinkės, davusios naujų jėgų ir naujų galimybių padaryti programą turtingesnę.

Ypač pirmoji programa maloniai nutiekė visus klausytojus. Visų pirma dėl to, kad muzikinė dalis buvo parinkta ne tik grynai lietuviška, bet ir gera, gana gerai atlikta. Čia didžiausias nuopelnas žinoma teko chorui ir jo vedėjui A. Mikulskiui.

Bet ne vien muzikinė dalis buvo malonu klausyti. Ir skelbimai bei kiti pranešimai (kurios klausytojai priima paprastai, kaip neišvengiamą blogybę...) buvo suredaguoti ir pasakyti gyvai, kultūringai, gražiai lietuviškai, jei neminėsim tik labai priekabingam klausytojų pastebimų klaidelių.

Pavyzdžiui, skelbimas, kuris prasideda žodžiais "Čia juoda duona ir tos neduoda" išklausomas, kaip koks linksmas anekdotas ir puikiai pasilieka atmintį jo rekomendacijos... Beveik visi skelbimai lygiai gražiai suredaguoti.

Antroji programa muzikinių

atžvilgiu buvo jau ne tokia turtinga. Suprantama, negalima turėti chorą kiekvieną kartą. Ši kartą dėmesio centras buvo plokštelės, dar Europoje įdai nuotos čiuurlionių choro. Gaila, plokštelės techniškai blogai pagamintos ir jos negali duoti visai aiškaus supratimo apie čiuurlionių... Bet ką padarysi — Vokietijoje dabar geresnių dar negalėjo padaryti...

Idomiausios dainos buvo "Alutis" ir "Namo". Ši paskutinioji ne vienam sukėlė nenugalimą norą... namo. Namo — į tuos aukštaitijos plačius laukus, kuriuose gimė ta daina... Plati daina, skrendanti ligi pat girių, kiek tik ausis girdi, kiek akys mato...

Priekabių ieškant, visada galima rasti. Štai pasigirsta telefone anoniminis balsas: "Kas čia per rekordai buvo, juos reikia sudegti..." — "Jūs ne tą numerį pasukot" — atsakome. Ištikro — kam gi DIRVA turi visus priekaištus išklausyti: juk yra nurodytas Radijo Valandos adresas ir telefonas!

Dar viena diskusijų tema dėl radijo valandos: ar skelbimai turi būti angliški ar lietuviški? Tuo klausimu yra dvi nuomonės. Vieni mano, kad lietuviškoji programoji turi būti kalbama tik lietuviškai: toks gi ir tikslas lietuviškos programos. Angliškai girdim ištisas dienas per visą savaitę, o čia tik vienas pusvalandis penktadienį...

Kiti mano, kad lietuviškos programos prasmė visiems klausytojams parodyti lietuvišką muziką, kurios, jeigu ji graži, klausoma daug ir nelietuvių. Tada yra prasmė, kad skelbimus ir jie suprastų. Esą, kai tik bus kalbama ilgiau jiems nesupran-

tama kalba, tai jie ir nesusks kitur, nei mūsų dainų nebeklausys...

Bet... Pav., kai kurie prekybininkai skelbiasi įvairiose tautinėse programose ir kiekviena ta kalba, kurios tautybės klausytojams ji yra skirta. Kai jis nori pasiskelbti angliškai, tai jis neina į tautinę programą, o skelbiasi bendrojo programos daly.

Jie galvoja taip: tautinių programų klausoma daugiausiai tie, kurie tą kalbą ne tik suprant, bet ją ir myli, mėgsta ją girdėti. Jų tarpe yra nemaža taip pat ir tokių, kurie angliškai menkai tesupranta... Tad, jei nori įtikti galimam pirkėjui, jei nori jį prie savęs pritraukti — prakalbėk jį jo suprantama ir mylima kalba.

Biznieriai, kurie iš skelbimo nori daugiau naudoti, turėtų dar gerokai pagalvoti ir patyrinėti — ar tik jie nedaro bizniško klaidos varžydami lietuvių lietuviškai prabilti. Čia kalbame ne apie patriotinį sentimentalumą, o tiesiog apie biznį.

Mes čia nestatom griežtai klausimo, kad būtinai turi būti taip ar kitaip. Tik mums labai įdomus klausimas: katrais būdais yra lietuviški gaudesnis — ar kitatautis, kalbas į lietuvių lietuviškai, ar lietuvis, kuris angliškai kviečia lietuvių pas jį užėiti? Tai, pagaliau, net psichologinis klausimas...

METINĖ VAKARIENĖ

Spalių 2 dieną, sekmadienį, Moterų Sąjungos 36-ta Kuopa rengia metinę vakarienę su šokiais. Ši vakarienė įvyks Naujosios Parapijos salėje — 18022 Neff Rd. Pradžia 6 val. vak. Kaina \$1.50.

PAIEŠKOJIMAI

Jieškomieji ar apie juos žinantieji prašomi atsiliepti į:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York 24, N. Y.

Aidukas Silvestras, iš Laučuniškių km., Salsko val., Zarasų apskr.

Bubelytė-Strang Liudvisia (Lena), iš Degučių km., Lygumų vl., Šiaulių apskr.

Bubnelytės Onutė ir Petronėlė, iš Bartelių km., Veisiejų vl., Lazdijų ap.

Gaidamavičiūtė Karolina, iš Stalgiškių vienkl., Meškių vl., Šiaulių ap.

Jotka Advartas, iš Asiuklės km., Salako val., Zarasų ap.

Karnickas Justinas, iš Laučuniškių km., Salako val., Zarasų ap.

Karnickas Silvestras, iš Laučuniškių km., Salako val., Zarasų ap.

Karvelis Karolis ir Pranas, iš Utenos ap.

Kelertas Endrius, iš Paantvarčių km., Raseinių ap.

Količienė-Simkutė, iš Batakių val., Tauragės ap.

Kontautienė - Šilkaitytė Anelė, iš Deveikiškių km., Krakių vl., Kėdainių ap.

Leščinskaitė Marijona, iš Degučių km., Lygumų vl., Šiaulių ap.

Mankus Juozas, iš Bendzių km., Raseinių ap.

Markauskas Adomas ir Vladas, sūnūs Jono ir Veronikos Grauzinaitės-Markauskienės

Masionytė, iš Staciškių km., Seirijų val., Alytaus ap.

Mataitis Mateušas, brolis Adelės Subačienės, gyvenęs 55 Stadiš St., Hartford, Conn.

Mickaitis - Žemaitienės Natalijos giminės prašomi atsiliepti

Miškinytės, seserys Juzės Valentukevičienės - Miškinytės. Mocius Stasys, iš Dapkūnų km., Meškių vl., Šiaulių ap.

Niekis Viktoras, iš Šašių km., Šiaulių ap., buvo pirkęs Balakaičių dvarą, Kriukų val., Šiaulių ap.

Norvaišaitės Elžbieta ir Leonora, iš Mikoliškio km., Biržų ap.

Paulauskas Leonas, iš Žvilių k., Šilalės vl., Tauragės ap.

Paulikas Kazys

Petrakis, žmona ir vaikai Juozo Petrakis, kilusio iš Laumėnų km., Aukštosios Panemunės val., Kauno ap.

Preik Friedrich, ir jo sesuo Ida, gvy. Pittsburghe.

Pucinskis Ciprijonas, iš Šauklių km., Mosėdžio par.

Šaraitė - Širvidienė Marija, iš Juodkaimių km., Josvainių vl., Kėdainių ap.

Schlentner Otto, gvy. Plymouth, Minnesota ar Sheboygan, Wis.

Šilekaitė - Kontautienė Anelė, iš Deveikiškių km., Krakių vl., Kėdainių ap.

Šimkutė - Količienė, iš Batakių vl., Tauragės ap.

Širvidienė - Šaraitė Marija, iš Juodkaimių km., Josvainių vl., Kėdainių ap.

Stanelis, trys broliai, gimę Amerikoje, sūnūs Kazimiero, kilusio iš Jurkaičių km., Šveškės vl., Tauragės ap.

Strang - Bubelytė Liudvisia (Lena), iš Degučių km., Lygumų vl., Šiaulių ap.

Tamašauskaitė Barбора, iš Kalnelio km., Joniškėlio km., Joniškėlio vl., Šiaulių ap.

Tenikaitė Andrius, iš Ridikiškės km., Tauragės ap.

Tylaitė Barбора, iš Trakių k., Skiemonių val., Utenos ap.

Ulinas

Umbrašas Jurgis, iš Kalviškio k., Salako val., Zarasų ap.

Vaitkutė Ona, ištekojo Lietuvoje, jos tėvai iš Girdžių val., Telšių ap.

Valentukevičius, broliai Jono Valentukevičiaus

Vencus, iš Juodkaimių km., Josvainių vl., Kėdainių ap.

Visockis Ignas, iš Stegvių km., Šiaulių ap.

MIRIMAI

MIRĘ IŠEIVIAI AMERIKOS LIETUVIAI

žinios apie mirusius Lietuvius šiame skyriuje talpinama dyka:

RAZIULIS Juozas mirė birželio 24 d., Baltimore, Md.

VASKEVICIENĖ Barбора, 90 metų, mirė liepos 6 d., Newark, N. J.

SAVONIS Petras, 78 metų, mirė liepos 2 d., New Britain, Conn.

BAGDZIUNAS Mykolas, 65 m., mirė birželio 24 d., Plymouth, Pa.

VAITKEVICIENĖ Morta mirė birželio 26 d., Edwardsville, Pa.

KASIULIS Kazimieras mirė birželio 25 d., Pittston, Pa.

MARKAUSKIENĖ Margarita mirė birželio 23 d., Pittston, Pa.

BLINSTUPAS Boleslovas, 48 metų, mirė birželio mėn., Hoosich Falls, N. Y. Amerikoje išgyveno 35 metus.

DAMBRASKAS Antanas, 61 metų, mirė birželio 6 d., So. Fork, Pa.

DIRŽINSKAS Petras, 65 metų, mirė birželio 9 d., Newark, N. J. Kauno red.

SUCIAUSKAS Juozas, mirė birželio mėn., Shenandoah, Pa.

GALČIUS Juozas F. mirė liepos 1 d., Seattle, Wasc.

ZELNIS Antanas, pusamžis, mirė liepos 1 d., Chicago, Ill. (Panevėžio ap., Ramygalos par. Jatainių kaimo). Amerikoje išgyveno 42 metus.

SOKAS Juozas, 58 metų, mirė liepos 9 d., Chicago, Ill. (Panevėžio ap., Kupiškio kaimo)

DUDA Mykolas, 60 metų, mirė liepos 11 d., Chicago, Ill. (Ukmergės ap., Kurklių par., Mackonių kaimo). Amerikoje išgyveno 38 metus.

VITKUS Povilas, pusamžis, mirė liepos 12 d., Chicago, Ill. (Laukuvos par., Virpalių k.) Amerikoje išgyveno 36 metus.

STAKENAS Antanas, pusamžis, mirė liepos 12 d., Chicago, Ill. (Panevėžio ap., Vadoklių par., Gelazių km.)

Shimkus Petras, pusamžis, mirė liepos 17 d., Chicago, Ill. (Raseinių ap., Kvedarnos pr.)

JURGAITIENĖ Elžbieta (Rimkūnaitė), seno amž., mirė liepos 17 d., Chicago, Ill. (Šiaulių ap., Klovainių par.) Amerikoje išgyveno 50 metų.

VIGANTAS Pranas, pusamžis, mirė liepos 20 d., Chicago, Ill. (Raseinių ap., Tytuvėnų par. Papušyno km.) Amerikoje išgyveno 42 metus.

JANUSIENĖ Ursulė (Lauračiūtė), pusamžė, mirė liepos 4 d., Chicago, Ill. (Kėdainių ap., Pilimonto dvaro) Amerikoje išgyveno 42 metus.

Kun. VAITKEVICIUS Juozas, 68 metų, mirė liepos 17 d., Hinsdale, Ill. (Suvalkų rėd. Šumskų par.)

MARCINONIS Juozas, 36 m., mirė liepos 8 d., Brooklyn, N. Y.

PRANAIS Pranas, mirė liepos mėn., Pittsburgh, Pa.

NEVIENAS Kazimieras, 60 m., mirė liepos 1 d., Hartford, Conn. (Panevėžio ap.)

BALSIS Ernestas, 29 metų, mirė liepos 5 d., Bridgeport, Conn.

TAMOSIUNAS Juozas, 39 metų, mirė liepos 5 d., Bridgeport, Conn.

NAVICKAS (vardas nepažym.), 30 metų, mirė liepos 7 d., Kearny, N. J.

JANUSEVICIUS Jokūbas, mirė liepos 5 d., Rockford, Ill.

JOKUBKAITĖ Wilma, 14 metų, mirė liepos 14 d., Chicago, Ill. Gimus Brazilijoje.

SAMALIS Vincentas, mirė liepos 12 d., Cambridge, Mass., kur buvo ir gimęs.

BURČENSKIS Adomas, 61 m., mirė liepos 7 d., New Britain, Conn.

GUDAITIS Juozas, mirė liepos 7 d., Baltimore, Md.

KRIPAS Liudvikas mirė liepos mėn., Baltimore, Md.

PAPLAUSKAS Antanas, mirė liepos mėn., Sparrows Point, Md.

PAVALKIS Antanas, 58 metų, mirė liepos 15 d., So. Boston, Mass. (Stakių par.) Amerikoje išgyveno 35 metus.

MAŽIUKAITIS Juozas, 56 m., mirė liepos 17 d., So. Boston, Mass. (Punsko par.) Amerikoje išgyveno 30 metų.

ŠALINSKIENĖ Pranciška mirė liepos mėn., Shenandoah, Pa.

ŽEMAITIENĖ Ona mirė liepos mėn., Connerton, Pa.

VIZGARDA Kazimieras, seno amž., mirė liepos mėn., Port Carbon, Pa.

BELYS Vincas mirė liepos mėn., Minersville, Pa.

BAGDONAS Vladas, 62 metų, mirė liepos 3 d., Johnston City, Ill.

UTARIENĖ Agnieszka, 90 metų, mirė liepos mėn., Girardville, Pa. Amerikoje išgyveno 60 m.

SAVICKAS Simanas, 71 metų, mirė birželio 7 d., Buttonwood, Pa. (Suvalkų rėd.)

SALAKAVICIENĖ Petronėlė, 69 metų, mirė birželio 8 d., Pana, Ill. (Suvalkų rėd.)

BIEKŠA Vladas, 66 metų, mirė birželio 27 d., Lowell, Mass.

GRABAUSKIENĖ Jieva, 77 m., mirė birželio 5 d., Tacoma, Wash., (Iš Suvalkų krašto).

BAGDZIUNAS Mikas, 62 m., mirė birželio 24 d., Plymouth, Pa.

RUŽGIŠ Jurgis mirė liepos 8 d., Wilkes Barre, Pa.

KASUBSKIS Aleksandras mirė liepos 9 d., Warrior Run, Pa.

MALISAUSKAS Antanas, seno amž., mirė liepos 6 d., Wilkes Barre, Pa.

NOMINATE

Hazel Lempke

Candidate for Councilman

22nd WARD

Has the Ability and Qualifications
To Serve the People of the 22nd Ward

Primary Election October 4.

Visa Tai

Nei centu nedidinant mokesčių!

- 1 — RYTŲ - VAKARŲ GREITAS SUSISIEKIMAS — už maždaug tik trečdalį to, kas kaštuotų kituose miestuose.
- 2 — BE MOKESČIŲ PAKĖLIMO. Visa paskola bus apmokėta iš pinigų, metamų į dėžutę už pravažiavimą.
- 3 — MAŽIAU SUSIKIMSIMO svarbiosiose gatvėse.
- 4 — NAUJI BUSAI IR TROLEJBUSAI ir modernūs įtaisymai jiems palaikyti.
- 5 — GERESNIS PATARNAVIMAS visam Clevelandui naujomis express ir pagalbiniomis linijomis ir greitesniu susisiekimu mieste.
- 6 — PAKILIMAS nuosavybių vertės Clevelande.
- 7 — DAUGIAU DARBŲ — 10 milijonų dolerių mokėjimo čekiais Clevelando statybos darbininkams.

LEISK CLEVELANDUI

RIEDĖTI PIRMYN

BALSUOKIT

YES

TRANSIT
CHARTER
AMENDMENT
*
OCT. 4

Citizens
TRANSIT CHARTER AMENDMENT
Committee
BIRKETT L. WILLIAMS
Chairman

VOTE "YES"—TUESDAY, OCTOBER 4

No one turns down a valuable gift. A rapid transit system as proposed for Cleveland and subject to voter approval on October 4 will be a veritable gift for several reasons. One is that the City can have this 13-mile rapid transit route from Windermere station on the East Side to West 117th Street on the West Side for the bargain price of \$16,000,000.

Toronto, Canada, is paying \$51,000,000 for an even shorter rapid transit route for which ground was broken this month. San Francisco is trying to get rapid transit and may have to pay \$100,000,000.

But the real gift to Cleveland in the near future will be the \$10,000,000 in paychecks that will come to Cleveland workers during the two-year period of the system's construction.

We only need look at the report of Morse W. Rew, superintendent of engineering for the CTS, to see what approval on October 4 will mean for Cleveland workers.

Mr. Rew says: "The labor cost for the proposed system will be, directly, \$9,440,000, and materials will cost \$6,560,000. In this estimate the cost of property, a relatively small amount that must be obtained to supplement the existing right-of-way, and to provide for stations and other installations, is included in the materials budget. However, it must

be remembered that there is a large expenditure for labor on the project in the production by Clevelanders of the necessary materials, much of which will be bought here.

"An estimate of average daily laborers, total cost of labor and man hours of labor in skilled and unskilled categories to be employed directly on the system's construction is as follows:

	Number of Men	Man Hours	Cost
Skilled labor _____	210	1,056,000	\$3,280,000
Unskilled labor _____	660	3,300,000	6,160,000

"It must be repeated that this is the estimated average of daily laborers. There will be times during construction when at least twice as many workers as estimated in the foregoing total will be required and will be getting pay checks.

"So in the two years that will be needed to complete the rapid transit system, more than \$10,000,000 will go to labor here for a project that actually will pay for itself out of fare box revenue."

Granting that a pay check is a return for an investment of time, the fact still remains that, when both the prosperity of Cleveland workers and the pay-as-it-goes nature of the system is considered, rapid transit will be a gift.

You are urged to vote "yes" for the transit charter amendment on October 4.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

DIRVOS VAKARAS

Daugelis clevelandiečių teiraujasi, kada gi DIRVA vėl rengs vakarą. Tad pranešame, jog vienas toks vakaras bus **spalių mėn. 23 dieną**, sekmadienį, Lietuvių Salėje. Kviečiame įsidėmėti tą dieną. Apie programą daugiau pranešime kitą savaitę.

KUR ĮSPUDŽIAI APIE TAUTOS ŠVENTĘ IR RADIJO VALANDĄ

To klausė keletas skaitytojų. Jie nespėjo pasirodyti pereinamojo numerio. Bet jie yra dabar — 2-me ir 7-me puslapiuose.

MUSŲ SOKĖJAI INTERNATIONAL INSTITUTE

antradienį vakare, rugsėjo 20, labai gražiai pasirodė. Buvo nepaprastai daug publikos ir lietuvių jį priėmė ypatingai šiltai. Programos vedėja po šokių lietuvių išskirtinai pagyrė, pareiškdamą, kad "šie jauni lietuviai neabejotinai daug duos

mūsų miesto kultūriniam gyvenimui". Buvo daug įvairių tautų pasirodymų, kurių tarpe buvo irgi labai gerų. Gaila, kad nebuvo surengta lietuvių tautinio meno parodėlės. Kitos tautos tokias parodėles turėjo.

TĖVAMS IR MOKYTOJAMS

Ateinantį pirmadienį, rugsėjo 26 d., 7:30 val. vak., kviečiame Clevelande gyvenančių lietuvių tėvų ir okytojų pasitaikyti apie surengimą "Tėvynės Pažinimo Valandėlių" mokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams. Kviečiami dalyvauti visi lietuviai tėvai, turį tokio amžiaus (nuo 4 iki 17 metų) vaikų. Taip pat kviečiami ir dabar esą ar buvę mokytojai.

CLEVELANDO LIETUVIŲ CHORAS

renkasi pamokoms įprasta tvarka: antradieniais vyrai, trečiadieniais moterys ir penktadieniais visi — 7:30 val. vak. Lietuvių Salėje.

SPORTININKŲ SUSIRINKIMAS

Šį sekmadienį, 11 val. 15 min., apatinėje Lietuvių Salėje šaukiamas visų sportininkų — kų susirinkimas organizavimosi reikalams aptarti.

L. T. D. Kultūros Komisija

RADIJO ŽINIOS

WSRS, 1490 kc
Šiandien, kaip ir kiekvieną penktadienį, 7 val. 30 min., klausykimės lietuviško pusvalandžio. Programos vedėjai šiam pusvalandžiui yra sugalvoję kažkokį netikėtumą. Sako, kad kiekvienas šios dienos pusvalandžio klausytojas galės gauti laimėti \$10. Kas ir kaip — sužinosime besiklausydami.

Radijo vyrų kvartetas sparčiai ruošiasi. Gal jau kitą penktadienį galėsime ir jį išgirsti.

Šios dienos programoje keletą žodžių apie spalio 20 d. New York'e atidaromą Didžiąją Lietuvių Dailės Parodą pasakys šios parodos vyriausiasis organizatorius adv. A. Ollis.

HIPPODROME

Nuo trečiadienio, rugsėjo 28 d., rodoma filma "Task Force" iš laivyno aviacijos gyvenimo. Dalyvauja Gary Cooper, Jane Wyatt, Wayne Morris ir Walter Brennan.

Šeima be vaikų ieško 3-4 tuščių kambarių buto EX 9629

Gražus, apstatytas kambarys porai ar dviem vyrams virtuvės privilegijos 9109 Morris Ave. SW 4327

Lankykitės savo Klube!

Amerikos Lietuvių Piliečių Klube penktadienio vakarais gausite skanių bulvinių blynų, šviežios žuvies, prie to visokių išsigėrimų. Klubo nariai prašomi dažniau prisiminti apie savo Klubą.

'KAUNAS'

Batų taisymo dirbtuvė

1463 Addison Rd. (Wade Park kampas)

Savininkas Kazys Ivanauskas, lietuvis — naujakuris

* Kas ir kur *

Joana Samaitė, žinomų Clevelando lietuvių visuomenininkų I. J. Samų dukrelė, kitą šeštadienį, spalio 1 dieną, susituokia su Erwin H. Hauck, Jr. Sutuoktuvių įvyks 10:30 val. šv. Jurgio bažnyčioje. Vakare 7:00 val. įvyks vestuvių pokylis Vagabond Room, 10550 Euclid Ave.

Stasys Santvaras, Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas su šeima atvyko į Stony Brook, L.I., N.Y., pas žinomą mūsų kultūrininkų globėją Pr. La-pienę.

Adomas Varnas, vienas iš žymiausių mūsų vyresniosios kartos dailininkų, šiais metais apdovanotas Lietuvai Vaduoti Sąjungos premija, atvyko į Chicago.

Gravrogas Julius, Lietuvos universiteto profesorius, inžinierius, su žmona šiomis dienomis lankiamas Clevelande.

Kipras Bielinis, vienas iš žymiausių Lietuvos socialdemokratų senosios kartos veikėjų, atvyko į Bostoną. Kaip anksčiau buvo pranešta, manoma, kad jis pradės dirbti KELEIVIO redakcijoje.

Vincas Trumpa, istorikas ir žurnalistas jau yra pakelii į Ameriką. Žada apsigyventi pas gimines Kalifornijoje.

J. Pūzinas, paskutiniu laiku buvęs Baltijos Universiteto rektorius, profesorius istorikas — archeologas, spalio mėnesį rengiasi išvykti į Ameriką. Jo vyriausioji duktė Aldona studentė gavusi stipendiją studijuoti Rockfordo universitete.

PADEKOS

P. J. Žiūriams, Avon Lake, už paramą tremtyje, pagalbą atvykti, už pastogę ir išlaikymą per 10 savaičių ir už darbo parūpinimą, taip pat ir F. J. Žiūriams, Lakewood, už paramą tremtyje ir atvykus į Clevelandą, nuoširdžiai dėkoja

P. ir J. Staniškių šeima

E. ir M. Žitkams už pagalbą atvykti ir aprūpinimą iki įsikūrimo nuoširdžiai dėkoja

K. Paulauskas

MIRIMAI

GAIZUTIS Helen, 8 metų amžiaus, 1597 E 117, mirė trečiadienį, rugsėjo 21 (Polio). Palaidota ketvirtadienį, rugsėjo 22 d., Kalvarijos kapinėse. Mišios šeštadienį, rugsėjo 24 d., šv. Jurgio bažnyčioje, 8:00 val. rytą. Liko tėvai Feliksas ir Stella, sesuo Ona, brolis Petras. Laidotuviams patarnavo Jakubs & Son Funeral Home.

2 asmenų šeima ieško 3-4 kambarių buto. Pranešti — MU 7658

LIETUVIŲ SALE

išnuomojama

koncertams, šokiams, vestuvėms ir kitokiems parengimams. Iš anksto kreipkitės pas A. Šimkūną, Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave.

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St. Telefonas: POTomac 6899

Nori pagražinti savo namus? Šauk—

K. ŠTAUPAS

Namų Dekoravimas mūsų specialybė.

Kambarių Popieravimas Namų Maliavojimas

16908 Endora Road Telefonas: KENmore 8794, Cleveland, Ohio

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rakandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld. Telef.: MAin 1773.

NO BETTER TERMS ANYWHERE

LOANS TO REPAIR, MAINTAIN, MODERNIZE YOUR HOME OR BUSINESS PROPERTY

MONCRIEF'S Šildymo Sistemos

Palaike Daugiau Clevelando Namų ŠILTAIS negu kurie kiti Šildymo Padargai GAS-OIL-COAL
THE HENRY FURNACE CO., MEDINA, O.

UŽSITIKRINKIT ATEIT!

TAUPYMO INDELIJAI

Pastovus taupymas yra ateities saugumo paslaptis. Kiekvienas doleris, kurį jūs padedate į Ohio Banko taupymo sąskaitą, neša jums palūkanas... yra apdraustas ligi \$5,000... ir greit gaunamas grynais, kada tik norite.

Taisustok čia.

Atsilankyk arba telefonuok MAin 8100

6 Offices—East Side, West Side, Downtown

— THE —

BANK OF OHIO

buvęs THE MORRIS PLAN BANK

921 Huron Road ir Skyriai

Nominate

Charles H. Bringman

for

Councilman in 21st Ward

In the Primary October 4.

If elected he will be at your service on any problems that is needed in the 21st Ward. Vote for Charles H. Bringman, and make him your Councilman.

Nominate

Robert W. ("Bob") Stuart

IN THE CITY PRIMARY

October 4, 1949

Councilman Ward 22

If nominated and elected he will give Ward 22 active representation together with a thorough business administration

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Lietuviška laidojimo įstaiga

Valdžios, pripažinti laidojimo direktoriai:

Della E. Jakubs

William J. Jakubs

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1763

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEFONAS: MAin 1773.

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidojimų direktorė Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidojimų patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 9292

Veteranas — buvęs Councilman

37 metai 22-oje apylinkėje

Grąžinkite garbingą ir patikimą vyrą į Miesto Tarybą!

BALSUOKITE UŽ

X Albert C. Zindt

COUNCILMAN - 22nd WARD

Pirmieji rinkimai antradienį, spalio - October 4 d., 1949 m.

Telefonai:
EN 3844
MA 3359

AUTO BATTERIES

Tiesiog iš Lietuvių dirbtuvės pigiau negu kitur

TAISO IR SENAS BATTERIES

Antanas Kirkilas ir Sunus

1019 Woodland Ave. Cleveland

Namų adresas: 7204 Donald Ave.